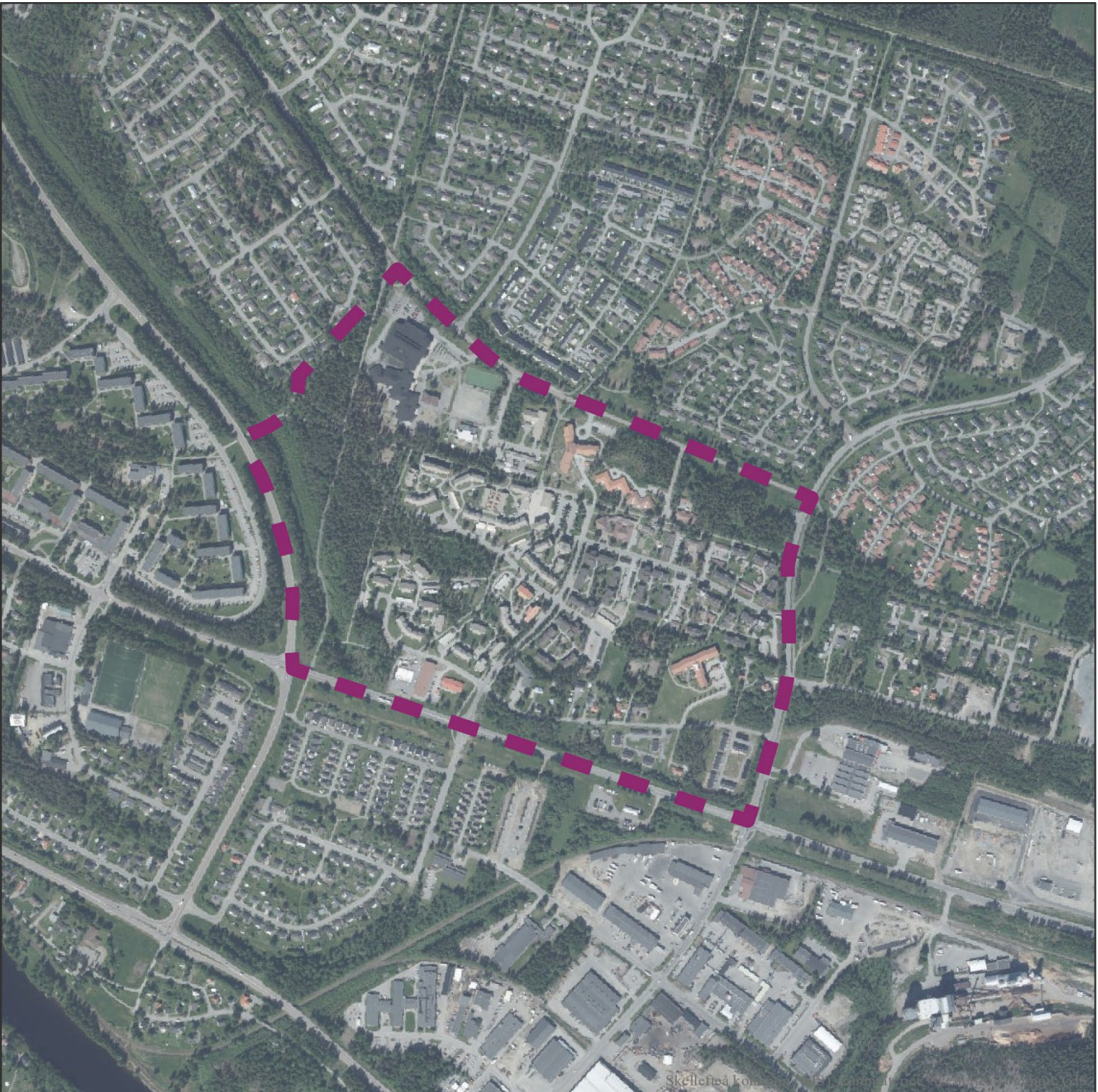

Planprogram

Morö Backe Centrum

Samrådsdatum: 2026-06-16

Dnr: 2022-4714

**Skellefteå
kommun**

Planprogram för Morö Backe Centrum

Inriktningsdokument för fortsatt detaljplanering

Upprättad av: Skellefteå kommun

Projektledare: Stella Karagianni och Frida Feil

Beställare: Bygg- och miljönämnden

Sammanfattning

Planprogrammet har som syfte att tydliggöra Skellefteå kommuns intentioner för den långsiktiga utvecklingen av Morö Backe Centrum, med utgångspunkt i ett hållbarhetsperspektiv.

Utvecklingsvisionen för Morö Backe Centrum tar sin utgångspunkt i fyra övergripande fokusområden: bebyggelsestruktur, grönstruktur, mötesplatser och trafiksituation. Inom programområdet finns idag goda förutsättningar och vistelsekvaliteter, men området upplevs samtidigt som delvis segregerat från omkringliggande stadsdelar.

Programarbetet baseras på ett antal utredningar och analyser med fokus på flera perspektiv, såsom social hållbarhet, kopplingar till närliggande bostadsområden, grönska och vistelse i grönmiljöer, offentliga rum samt barnperspektiv.

Målsättningen är att Morö Backe Centrum ska utvecklas till ett levande och inkluderande bostads- och centrumområde med ett sammanhängande nätverk av mötesplatser. Dessa ska bidra till ökad attraktionskraft och användas inte bara av boende inom programområdet, utan även av invånare i närliggande bostadsområden och andra delar av Skellefteå.

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
Programområdet.....	4
Förutsättningar och nuläge.....	8
Övergripande strategier	33
Planprogramförslag	34
Gestaltungsprinciper byggnader	53
Gestaltning av allmänna platser	56
Barnens plats i planprogrammet.....	60
Hållbarhet	67
Konsekvenser av planprogrammets genomförande	69
Riktlinjer för fortsatt detaljplanearbete	74

Inledning

Vad är ett planprogram?

Ett planprogram är ett vägledande dokument som kommunen tar fram för att specificera ett områdes utgångspunkter, riktlinjer och mål. Kommunen får i ett tidigt skede av planprocessen in synpunkter från de som berörs av kommande planarbete och kan beakta dessa. Planprogrammet omfattar här ett större område som i ett senare skede leder till flera olika detaljplaner.

Planprogrammet för Morö Backe Centrum är framtaget av Skellefteå kommuns planenhet i samverkan med andra kommunala enheter, länsstyrelsen, kommunala förvaltningar och berörda sakägare.

Varför gör vi ett planprogram?

Norra Sverige med Skellefteå i spetsen har de senaste åren sett en extraordinär samhällsomvandling. Utvecklingstakten har saktat in men intresset för Skellefteå är fortsatt starkt, varför planeringen behöver jobba proaktivt för att möjliggöra ett fortsatt bostadsbyggande när utvecklingstakten tilltar igen. Planering pågår för att kunna möjliggöra för en befolkningsökning till 90 000 invånare 2030. För att klara av den utmaningen och för att kunna växa hållbart behöver Skellefteå bli en tät stad där olika stadsdelar kopplas samman. Det är viktigt att samtidigt som staden och landsbygden växer ta vara på kvalitéer och skapa hållbara livsmiljöer som bygger på medskapande, förändringsförmåga och samarbete.

Planprogrammets syfte

Syftet med planprogrammet är att analysera och föreslå framtida bebyggelsestruktur, grönsstruktur och trafiksituation i Morö Backe Centrum. Målet med arbetet är att se över förutsättningarna för att skapa fler mötesplatser och möjliggöra fler bostäder samtidigt som stadsdelens kvaliteter bevaras. En utbyggnad av Morö backeskola ska också utredas. Planprogrammet ska vidare fokusera på hur programområdets sociala värden skulle kunna förstärkas.

Kommunala beslut

Bygg- och miljönämnden beslutade 15 december 2022 att ge uppdrag till samhällsbyggnadsplanverksamhet att upprätta ett planprogram för Morö Backe Centrum.

Kommunala styrdokument

Föreslagna åtgärder som presenteras i planprogrammet är förankrade med tidigare fattade beslut och antagna strategier. Nedan listas de mest relevanta för det här planprogrammet:

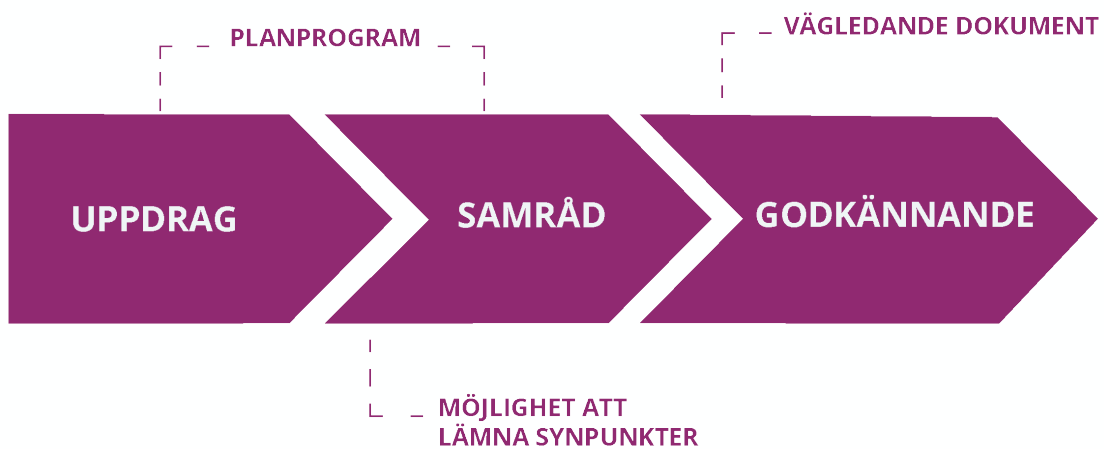
- Skellefteå 2030 - Strategi för hållbar samhällsomvandling (2022)
- Dagvattenstrategi (2016)
- Hållbarhetsprogram (2018)
- Folkhälsopolitiskt program (2022)
- Träbyggnadsstrategi (2014)
- Trafikprogram (2020)
- Cykelplan (2011)
- Parkeringsnorm för Skellefteå (2024)
- Kollektivtrafikplan (2019)
- Miljö- och klimatprogram (2024)

Övrigt underlag

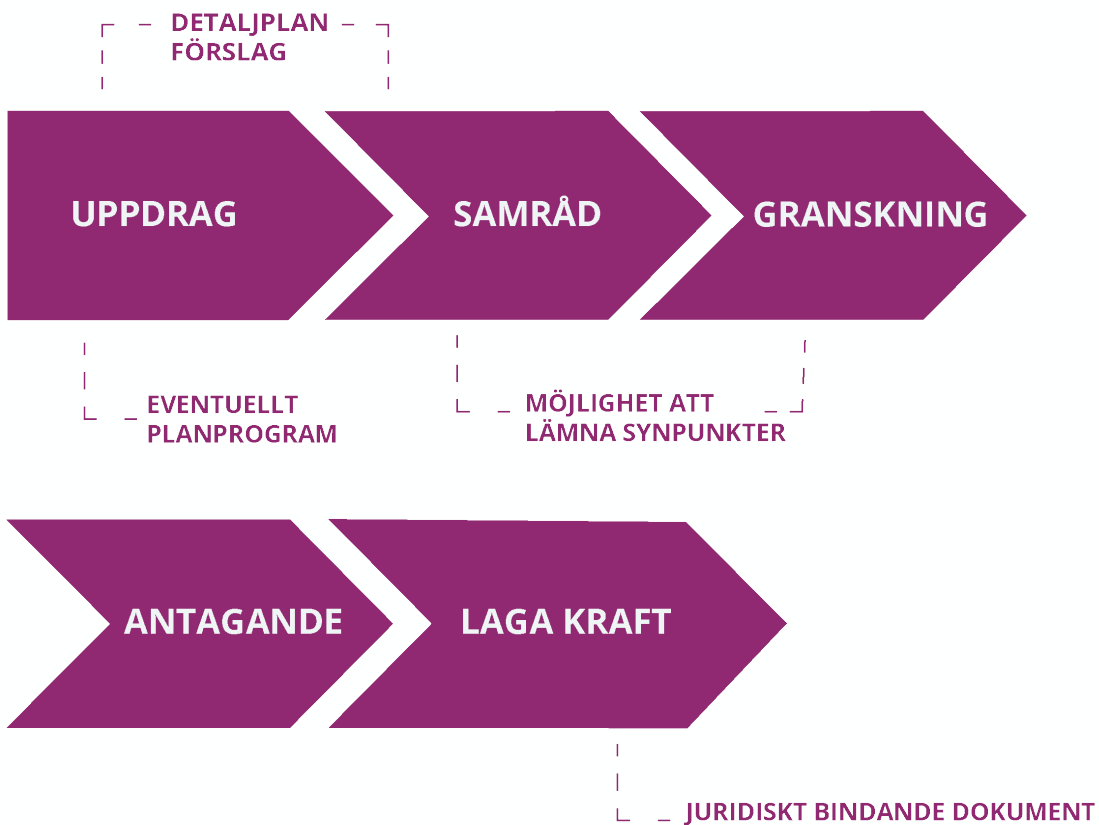
Under framtagande av planprogrammet genomfördes följande utredningarna som är ett viktigt underlag för planarbetet:

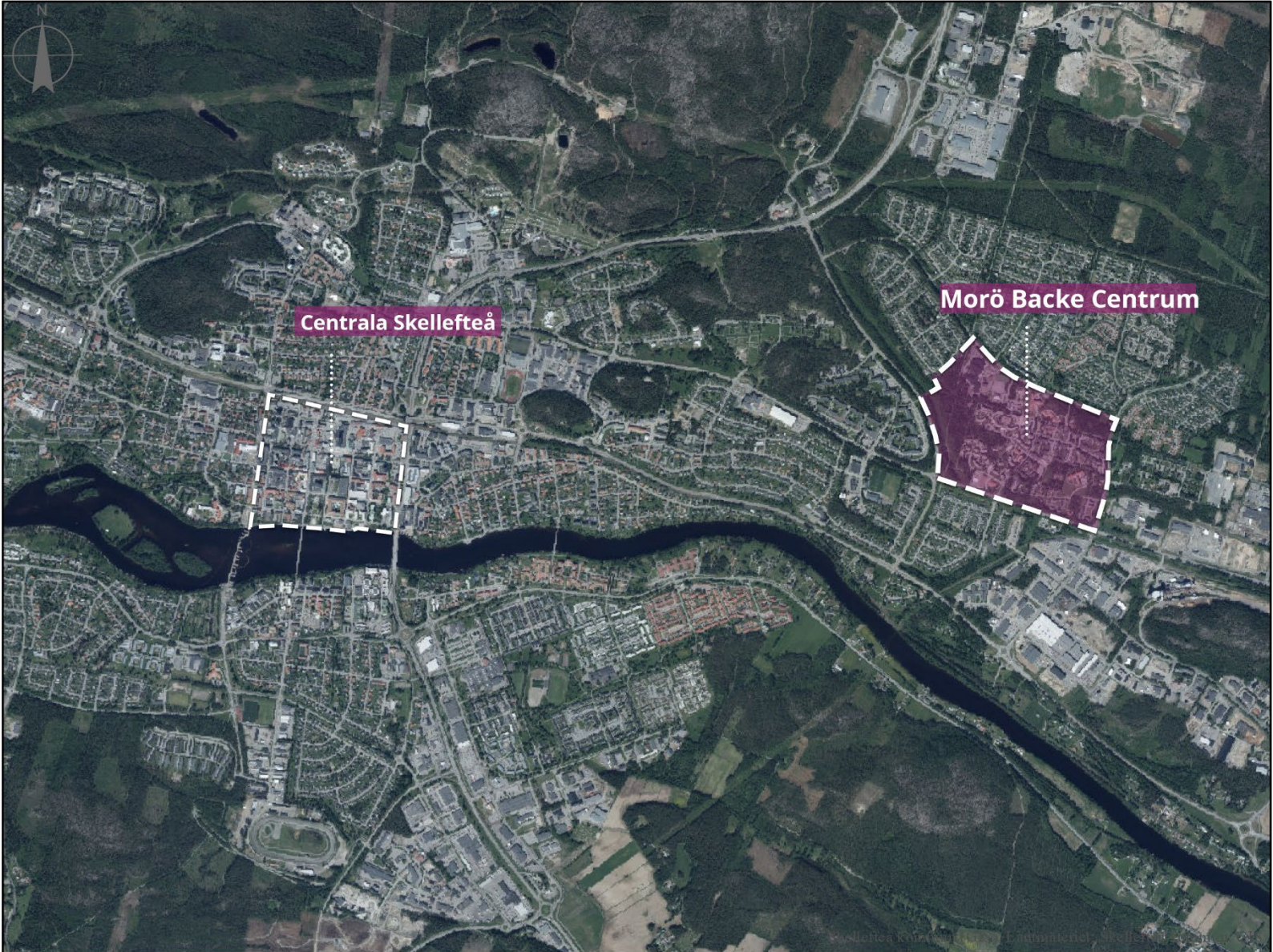
- Trafik- och parkeringsutredning (Norconsult, 2023)
- Socialkonsekvensanalys (Spacescape, 2024)
- Förstudie strukturskisser (Nordmark & Nordmark, 2025)
- Torget strukturskisser (Between the lines Architecture, 2024)
- Social hållbarhet inom den byggda miljön (Tengbom, 2026)

PLANPROGRAMPROCESSEN

DETALJPLANERINGSPROCESSEN

Figur 1: Programområdet i förhållandet till Centralla stan

Programområdet

Läge

Programområdet ligger i stadsdelen Morö Backe i östra delen av Skellefteå tätort. Programområdet är beläget mellan Östra leden, Höjdgatan, Svedjevägen och Torsgatan.

Areal

Programområdet är cirka 56,9 hektar.

Markägarförhållanden

Fastigheter Hedensbyn 25:50, Rådigheten 2, Godheten 3,5 & 6, Gästfriheten 1, 2 & 3, vanligheten 1 ägs av privata fastighetsägare. Fastighet Omsorgen 3 ägs av Skellefteå pastorat. Resten av planområdet är kommunal mark.

Historisk bakgrund

1970-talet

Dispositionsplanen för Morö Backe föreslår olika markanvändningar för området för det nuvarande Morö Backe Centrum. Följande ändamål ingår i planen: A – Allmänt område, C – Centrumområde, butiker, BÖ – Radhus, Flerfamiljshus, BF – Friliggande enfamiljshus, Gt – Motorservice. Dessutom planerades trafik-, gång- och cykelvägar, två lekplatser, två parkeringsplatser och tre busshållplatser.

1980-talet

Gällande detaljplaner som togs fram under 1980-talet följer i stora drag dispositionsplanens syfte.

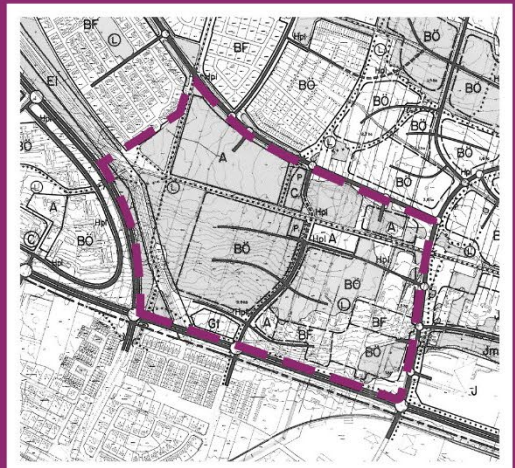
1. *Förslag till ändring och utvidgning av stadsplan för bostadsområdet söder om centrum inom stadsdelen Morö Backe samt Förslag till upphävande av stadsplan för del av stadsäga 3140C mm*

Markanvändningar inkluderar bland annat A - Allmänt Ändamål, B – Bostäder, BCh – Bostäder och Centrumbebyggelse, Ch – Centrumbebyggelse, H – Handel, Tp – Parkering läggs ut i programområdet. Kvarteren Visheten, Klokheten, Godheten, Troheten och Omsorgen förses med tre- och fyrvåningsflerbostadshus. Moröbacke torg och stadsdelpark Stjärnan får sin nuvarande utformning.

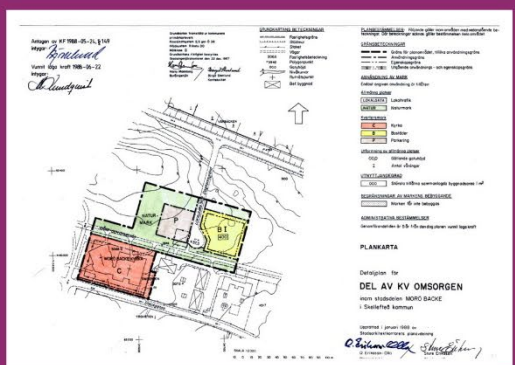
2. *Detaljplan för Byängarna*

Tvåvåningsflerbostadshus uppförs i slutningen ner mot Torsgatan i kvarteren Ömheden, Godheten, Gästfriheten och Vänligheden.

1970-talet

1980-talet

Figur 2: Tidigare planeringsunderlag

3. Detaljplan för del av kvarteret Omsorgen mm

Planen möjliggör ett vård- och omsorgsboende norr om kvarter Omsorgen och öster om Dagheimsgränd.

2000-talet

Detaljplan för del av Solbackens industriområde syftar till att möjliggöra uppförandet av ett handels- och industriområde ca 3–4 km norr om Skellefteå centrum, längs med E4:an. Solbackens handelsplats ligger ca 1,7 km direkt norr om Morö Backe Centrum. Det stora nya handelsområdet ledde till stängning av de flesta verksamheter vid Morö Backe eftersom det var svårt att konkurrera med Solbacken.

2010-talet

Äldreboendet Höjden byggs på kvarteret Konsumenten, norr om Moröbacke torg under 2010-talet (*Detaljplan för kv Konsumenten m.m. inom stadsdelen Morö backe*). Detta sker på grund av det stora behovet av fler boenden för äldre. Köpgränd, gatan som låg i mitten av kvarteret, stängdes av, vilket innebär att det inte finns idag någon genomfart i området i nord-sydlig riktning.

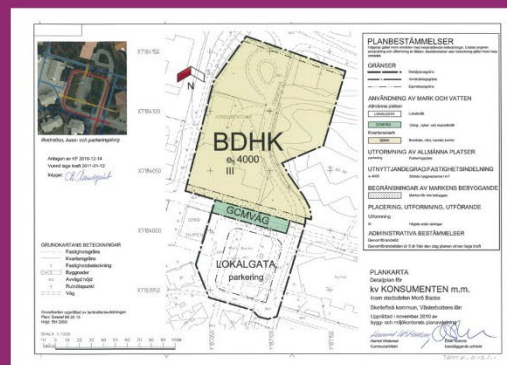
2020-talet

Den Fördjupade Översiktsplanen (FÖP) för Skellefteå 2030 antogs 2020-01-28. Enligt FÖP:en kan torget utvecklas till en trevligare mötesplats med sittplatser, utsmyckning, träd, planteringar och vatten, vilket skapar liv och rörelse. Dessutom bevaras Svidjan skog som grönområde för flerbostadshus och skolans verksamhet samt som skyddszon mot Östra leden. Om skolans behov av yta ökar kan del av området utredas för detta ändamål. Närskog centrum i nordöstra delen av Morö Backe Centrum bevaras för rekreation och teknisk

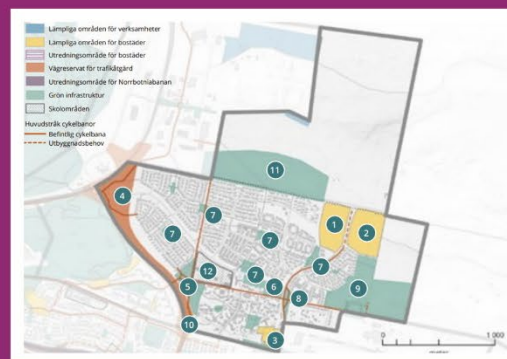
2000-talet

2010-talet

2020-talet

Figur 3: Tidigare planeringsunderlag

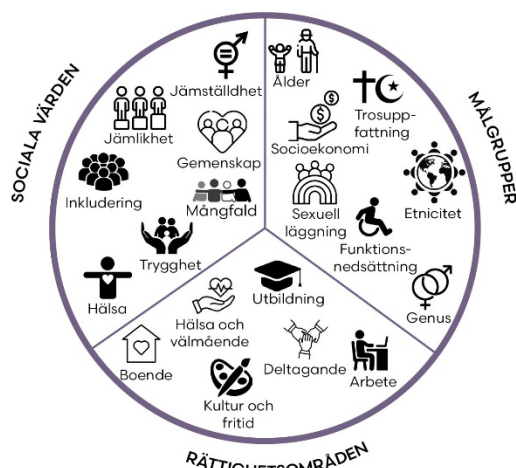
grönska. Det är önskvärt att utveckla området som en liten tätortsnära skog för hundrastning och spontanlek. Det är viktigt att bevaras skogskaraktären i hela stadsdelen eftersom den är centralt placerad i Morö Backes mer folktäta område. Detaljplanehantering kan ske i denna yta samt hantering av extrema skyfall. Därför området får inte exploateras.

Detaljplan för del av Morö Backe 2:1 möjliggör för cirka 200 nya bostäder, inklusive både småhus och flerfamiljshus, samt en ny förskola.

Figur 4: Ortofoton över programområdet från 1975 fram till 2025

genom att stärka tre dimensioner: *Sociala värden, Målgrupper* och *Rättighetsområden*. Utgångspunkten är att bidra till mer jämlika livsvillkor mellan olika grupper i samhället.

Socialt hållbar livsmiljö är en metod för att uppnå social hållbarhet i den byggda miljön genom att stärka tre delar: sociala värden, målgrupper och rättighetsområden. Utgångspunkten är att bidra till att utjämna livsvillkoren för olika människor.

Figur 6: Metodens "Socialt hållbar livsmiljö" tre dimensioner (Social hållbarhet inom den byggda miljön, Tengbom, 2026)

För att testa metoden i praktiken har två pilotprojekt tagits fram i samarbete mellan kommunen och Tengbom: ett i Morö Backe Centrum och ett vid Trädgårdsgatan, på sträckan mellan Nygatan och Storgatan i Skellefteå centrum.

Pilotprojekten bygger på en värdedrivna stadsutvecklingsmetod som består av fyra steg: *Analys, Målbild, Strategier* och *Strategiska lösningar*. Den värdedrivna arbetsmetoden säkerställer att projektet blir långsiktigt, hållbart och flexibelt.

Uppdraget handlar om att stärka social hållbarhet i den byggda miljön genom att:

- Anpassa och vidareutveckla metoden, bland annat genom att koppla den till ekonomiska värden
- Genomföra en workshopserie för att öka kunskap och skapa samsyn
- Arbeta med olika pilotprojekt för att använda metoden och vidareutveckla den
- Utveckla fullskaliga prototyper, till exempel mötesplatser, parker, bostadsgårdar, temalekplatser och/eller paviljonger

Genom att implementera och utvärdera metoden i pilotprojekten har viktiga lärdomar formulerats om hur sociala värden kan integreras i framtida planeringsprocesser. Det framtagna underlaget kan användas som stöd i kommunens fortsatta arbete med att skapa socialt hållbara livsmiljöer. Utvecklingsarbetet fokuserar på att skapa de fysiska förutsättningarna för en socialt hållbar livsmiljö som är hälsofrämjande, rättvis och inkluderande. Metoden utgår från en systematik för social hållbarhet med målet att skapa jämlika byggda miljöer och stärka alla människors tillgång till rättighetsområden.

De sociala värdena omfattar: *hälsa, trygghet, gemenskap & tillit, jämställdhet, jämlikhet, inkludering & mångfald*.

Tillgänglighet

Programområdet upplevs som avskilt, då omgivande vägar och skogspartier skapar fysiska barriärer. Denna isolering är särskilt tydlig från västra sidan, där Östra leden och Svidjansko-gen ligger. Gång- och cykelvägar som förbinder Morö Backe Centrum med Moröhöjden passerar under vägen, vilket upplevs som otryggt. Även i norr är kopplingen begränsad, där två gång- och cykelvägar med underjordiska passage förbinder området med det intilliggande småhusområdet.

Dessa barriärer försvårar både orientering och tillgänglighet till området. En tredjedel av gröntorna i centrum saknar vistelsevärden, även om tillgången till socialt värdefulla grönområden generellt är god, med ett genomsnittligt gångavstånd på 100 meter och nästan alla boende bor inom 200 meter från ett grönområde. Däremot är utbudet av multifunktionella parker begränsat.

Långa avstånd mellan entréer, trafikbarriärer och grönområden bidrar till en svårnavigerad miljö. Det funktionsseparerade gatunätet förstärker isoleringen, vilket tydligt framgår i rumsintegrationsanalysen. Den framtida ombyggnationen av Östra leden, som en del av den nya E4-förbifarten, riskerar att ytterligare försvåra integrationen med omgivningen.

Identitet

Enligt socialkonsekvensanalysen upplevs platsidentiteten i Morö Backe Centrum som övervägande bristande, både bland boende och besökare.

Området kännetecknas dock av sina gröna kvaliteter, särskilt de innegårdar inom hyresbostadskvarteren som erbjuder goda möjligheter till vistelse och rekreation.

Den fördjupade översiktsplanen för Skellefte-dalen 2030 (Skellefteå kommun, 2018) betonar vikten av att bevara de skogsdungar och allmänna ytor som finns insprängda i och omkring stadsdelen. Den upplevda närheten till naturen är en viktig del av Morö Backes karaktär och identitet.

Samtidigt skapar Östra leden, enligt SCAFT-planeringen, en barriäreffekt som bidrar till att stadsdelen upplevs som isolerad från närliggande områden såsom Moröhöjden och Morön.

Många boende och besökare uttrycker också en saknad efter biblioteket som tidigare låg vid torget.

Trygghet

En tredjedel av deltagarna i webbenkäten från socialkonsekvensanalysen uppger att de inte känner sig trygga i Morö Backe Centrum. Boende upplever området som något tryggare än besökare, även om andelen som känner sig otrygga är ungefär densamma i båda grupperna.

Området rymmer flera boenden med särskilt stöd samt annan vårdverksamhet, vilket i sig utgör en trygghetsutmaning. Dialogen visar även att droganvändning och narkotikahandel förekommer, vilket påverkar trygghetsupplevelsen negativt.

Den fysiska miljön bidrar också till otryggheten. Tätt skog, otydliga gränser mellan privata och offentliga ytor, få kvällsaktiva verksamheter och entréer som vänder sig bort från gångstråk skapar en gles och svårorienterad struktur. Även om belysning och entrétäthet är viktiga trygghetsskapande faktorer, är det främst de privata gårdarna som ger viss kontakt mellan boende och förbipasserande. Långa, isolerade gångstråk utan alternativa

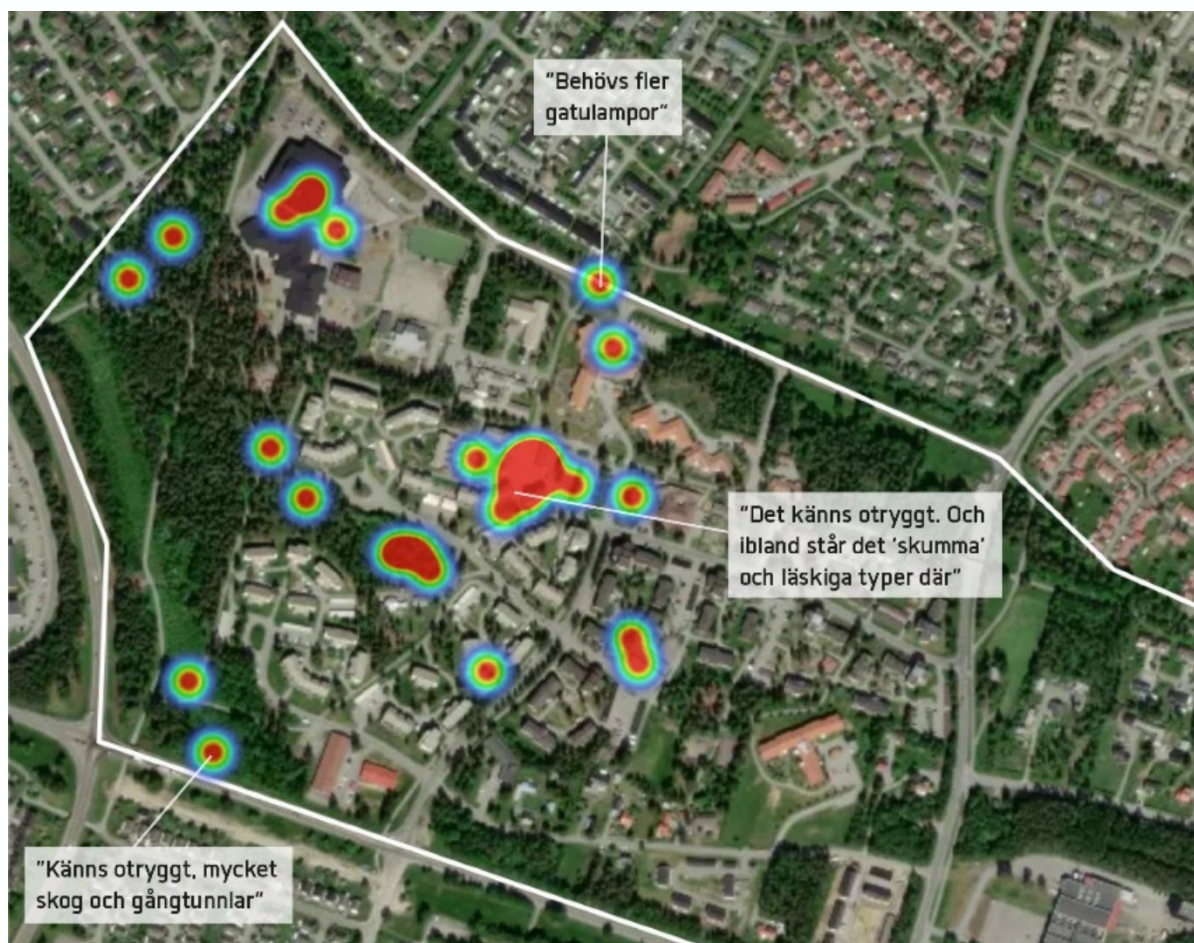
vägar upplevs som otrygga, vilket kan leda till att särskilt kvinnor undviker att röra sig utomhus efter mörkrets inbrott, med ökad social isolering som följd.

För att öka tryggheten efterfrågar fler än hälften av deltagarna bättre belysning och mer service. Välskötta utemiljöer är också en prioriterad åtgärd. Trots att stråken redan är väl belysta, upplevs de som mörka på grund av bristen på informell övervakning från omgivningen.

Få deltagare ser stadsbyggnadstekniska faktorer som orienterbarhet, vägval och entréer som avgörande för tryggheten, vilket är väntat.

Dessa faktorer bör dock inte förbises, då tydliga gränser mellan offentligt och privat samt raka, bebyggelsekantade stråk med ljus från bostäder och rörelse kan bidra till ökad trygghet.

Torget pekas ut som det mest problematiska området, men även stråken i västra skogspartiet och skolan upplevs tidvis som otrygga. Kommunens dialog i samband med den nya fördjupade översiktsplanen för Skellefteå visar att tidigare brott och vissa personers närvaro är de främsta orsakerna till otryggheten, följt av bristande belysning.

Figur 7: Platser som behöver bli tryggare enligt Socialkonsekvensanalysens dialog (Socialkonsekvensanalys, Spacescape 2024)

Befolkning

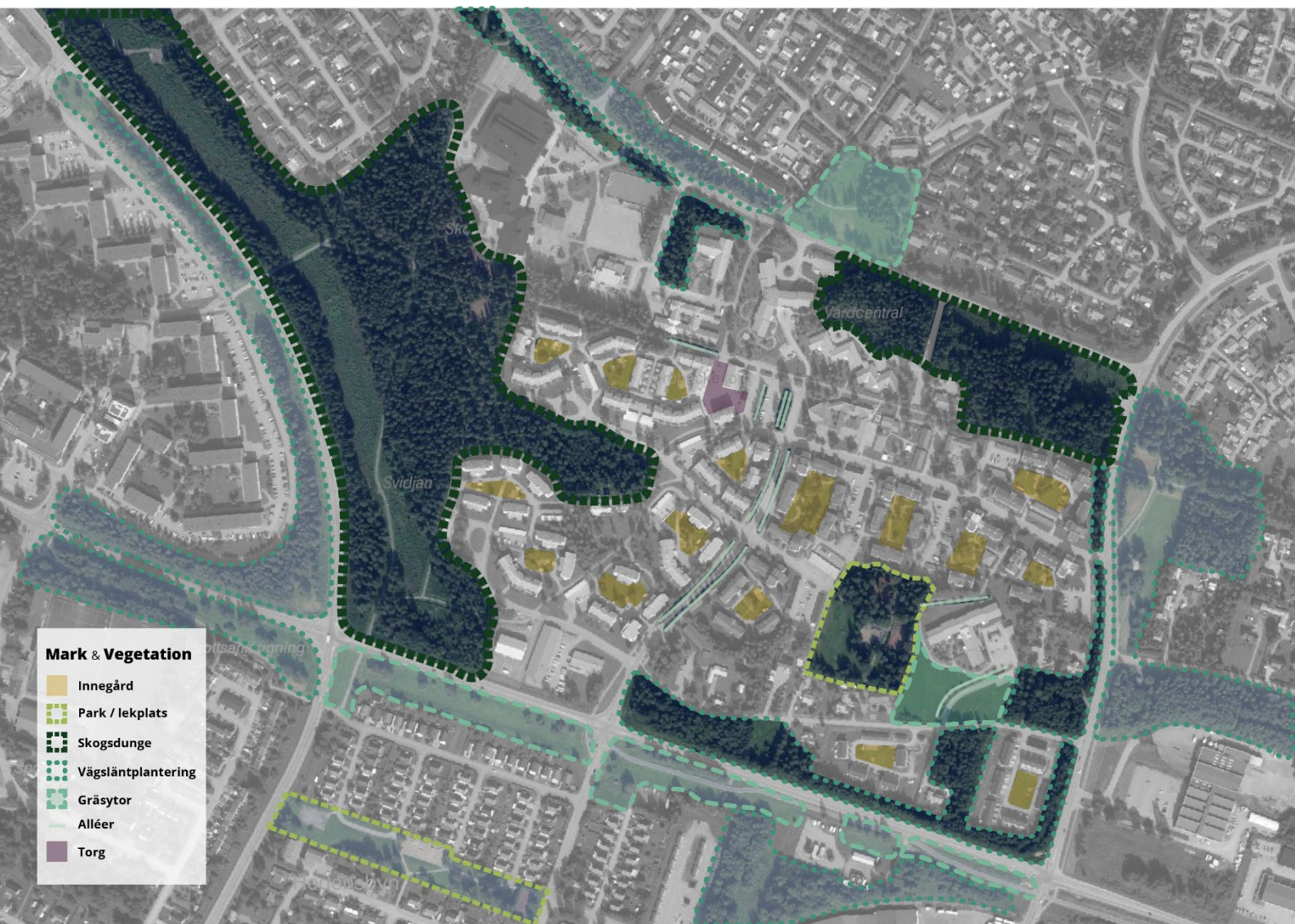
Morö Backe Centrum har ungefär 1 600 invånare, med en hög andel äldre och utrikesfödda jämfört med Skellefteå i stort. Andelen personer över 80 år är dubbelt så stor, och andelen utrikesfödda är tre gånger högre än genomsnittet i stadens övriga stadsdelar.

Området uppvisar en tydlig boendesegregation, där Morö Backe Centrum klassas som ett socioekonomiskt blandat område, medan de omgivande småhusområdena har mycket goda socioekonomiska förutsättningar. Tillsammans med Anderstorp och närliggande Moröhöjden har området Skellefteås lägsta socioekonomiska nivå, motsvarande en trea på SCB:s femgradiga skala. Trots detta har Skellefteå goda socioekonomiska förutsättningar ur ett nationellt perspektiv, med en låg andel av befolkningen i områden med stora socioekonomiska utmaningar.

Mark och vegetation

De boende i Morö Backe Centrum värderar grönområdena högt.

De gröna ytorna i Morö Backe Centrum har stor betydelse för många boende, vilket framgår av resultaten från socialkonsekvensanalysens dialog. Grönskan, med sin skogsliknande karaktär, lyfts fram som en av områdets främsta kvaliteter och används flitigt av både barn och vuxna.

Figur 8: Mark & Vegetation karta

Grönska

Morö Backe som stadsdel har en väl utvecklad grönstruktur med en genomsnittlig krontäckning på 30–35%. Därmed uppnås kommunens mål om 30% krontäckningsgrad enligt Skellefteå kommuns Miljö- och klimatprogram från 2024. I Morö Backe Centrum finns en variation av grönområden såsom skogsdungar, gröna innergårdar, parker, alléer, lekplatser och skolgårdar (se Figur 8).

Skogsdungar

Programområdet avgränsas i väster av en stor dunge, känd som *Svidjan skog*. Denna skogsmark fungerar som en förlängning till flerbostadshusinnergårdar och skolgården, vilket skapar närhet till naturen. Dessutom fungerar den som skyddszon mot Östra leden. Om skolans behov av yta ökar, kan en del av området i närheten undersökas för eventuell expansion.

I nordöstra delen, vid korsningen av Höjdgatan och Svedjevägen finns en skogsdunge som kallas *Närskog centrum* i den fördjupade översiktsplanen för Skellefteå 2030. Den är en liten skog som används av hundägare och barn och är viktig både för att bevara Morö Backes skogskaraktär och för ekosystemtjänster. Samtidigt består den av en yta för hantering av dagvatten och extrema skyfall och får därför inte exploateras i någon större omfattning. Längs Svedjevägen och Torsgatan observeras mindre gröna zoner i form av vägslänter med träd.

Figur 9: Skogsdunge i den nordöstra delen av programområdet

Figur 10: Svidjan skog

Lekplatser

Inom programområdet finns stadsdelslekplatsen *Stjärnan* som är den enda lekplatsen i Morö Backe Centrum. Stjärnan ligger inom 500 meter gångavstånd från majoriteten av bostäderna i området. Stadsdelslekplatsen riktar sig till barn mellan 1 och 12 år. Bredvid lekplatsen ligger även en tennisbana.

Enligt Analysen om Skellefteå kommuns Lekplatsmiljöer, utförd av Park- och natursverksamhetens praktikant Cornelia Filipsson (2019), är Stjärnan den lekplatsen med högsta kvaliteter i Skellefteå kommun, som är belägen inom skogsområdet.

Det råder brist på närlekplatser för yngre barn mellan 1 och 6 år. Den närmaste lekplatsen ligger cirka 380 meter norr om Morö Backe Centrum. Bristen på närlekplatser gör att dessa barn i stället är hänvisade till förskole- och skolgårdar efter att verksamheterna har stängt.

Innergårdar

De gröna innergårdarna i flerbostadshusområdena har stora, vackra träd och utrymmen för gemensamma vistelsezoner. Där finns även cykelställ, miljöhus och mindre lekplatser.

Alléer

Björkalléerna längs båda sidor av Morö Backevägen ger stråket dess unika karaktär och identitet. De fungerar också som en avgränsning mellan bilvägen samt gång- och cykelvägen. Björkalléer finns även på andra platser inom programområdet, såsom längs gång- och cykelvägen nära Morö backeskolan, vid parkeringsytan bredvid torget, samt längs infarten och stigarna nära äldreboendet *Ömheden*.

Figur 11: Lekplats Stjärnan

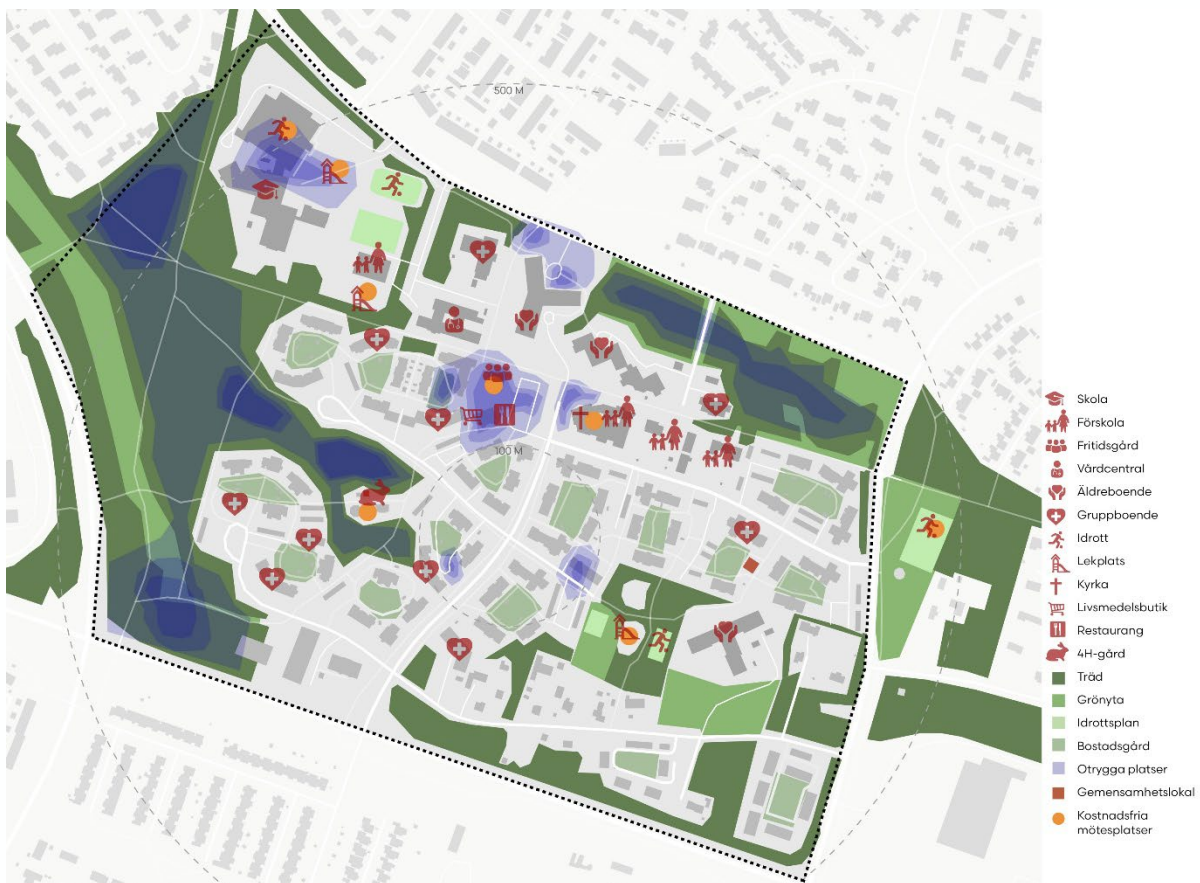
Figur 12: Kvarters innergård

Figur 13: Björkallé längs Morö Backevägen

Grönt bostadsområde med otrygga miljöer

Analys från både Socialkonsekvensanalysen och metoden om Social hållbarhet inom den byggda miljön visar att kvaliteterna för Morö Backe Centrum är hög andel gröna miljöer. Trots att dessa grönområden har höga vistel-sekvaliteter upplevs skogsområdena inom Morö Backe Centrum som de mest otrygga platser.

Figur 14: Karta med otrygga platser i Morö Backe Centrum i samband med grönytor och markanvändning (Social hållbarhet inom den byggda miljön, Tengbom, 2026)

Mötesplatser

Medborgarna vill ha mer att göra på torget.

Moröbacke torg ligger i den norra delen av programområdet, väster om parkeringsytan vid korsningen Köpgränd/ Morö Backevägen – Stackgatan.

För närvarande har torget förlorat verksamheter och kommersiell service vilket gör det svårt att konkurrera med Solbackens handelsområde norrut. Endast tre verksamheter och en fritidsgård finns kvar. I den fördjupade översiktsplanen för Skellefteå 2030 identifieras torget som en befintlig mötesplats med potential att bli en trevligare plats.

Torget består av hårdgjorda ytor (kakel och asfalt) och saknar grönska medan möbleringen är sparsam.

I analysen av torgets platskvalitet i Socialkonsekvensanalysen har Spacescapes stadslivsindexmodell använts. Värderingen baseras på tre övergripande egenskaper: *lätt att nå, mycket att göra och härligt att vara*. Vidare värderas omgivande täthet, utbud av service och aktiviteter samt platsens utformning och placering. Resultatet viktas samman till ett värde mellan 0 och 100. Torget i Morö Backe får i sin nuvarande utformning 37 av 100 poäng. Kvaliteterna berör främst att det är bilfritt, kringbyggt, soligt, inte alltför stort och att det finns någon form av aktivitet i bottenvåningarna.

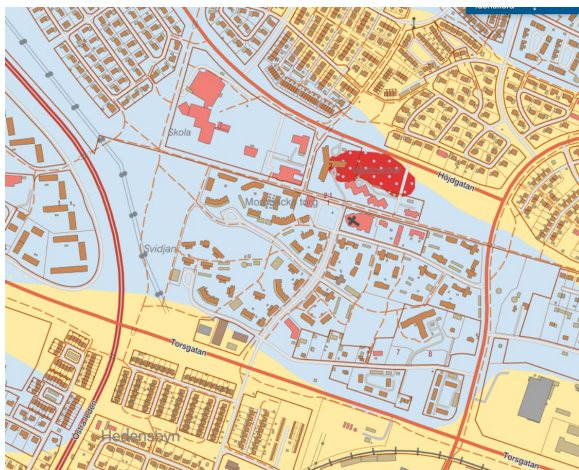
Figur 15: Moröbacke torg, vy från syd

Figur 16: Moröbacke torg, vy från norr

Geotekniska förhållanden

Topografin i programområdet är kuperad med en nivåskillnad på cirka 23 meter. Enligt Sveriges geologiska undersöknings (SGU) översiktliga jordartskart utgörs programområdet i huvudsak av jordarten morän med lera-silt längst i nordöstra och sydvästra hörnen och längst i norr ett mindre område med berg. Ur geoteknisk synvinkel finns goda förutsättningar att bebygga området eftersom det består mestadels av morän.

Figur 17: Figuren visar jordarterna i området där ljusblått är morän, gult lera-silt och rött område berg.

Risk för skred, ras och erosion

Inom programområdet finns ingen risk för ras, skred och erosion enligt SGU's karta över förutsättningar för skred i finkornig sand.

Sulfid

Delar söderut i programområdet ligger inom medelhög risk för sulfidjord. Mark som innehåller sulfid måste omhändertas vid utschaktning och föras på deponi.

Radon

Planprogramområdet ligger inom området med lokala förekomster av högradonmark. Ytterligare undersökningar och eventuella åtgärder kommer att ske under detaljplane- och projekteringsskedet.

Förorenad mark

Förorenad mark bör uppmärksammas tidigt i planprocessen. Inom programområdet finns ett potentiellt förorenat område i kvarteret Drivkraften 1, där det idag bedrivs en taxiverksamhet. Markens föroreningsituation kan behöva utredas i samband med det kommande detaljplanearbetet, för att säkerställa att marken är lämplig för bebyggelse. Den översiktliga miljötekniska markundersökningen som genomfördes för detaljplanen för Morö Backe 2:1 kan utgöra ett värdefullt underlag för liknande kommande undersökningar inom Morö Backe Centrum.

Planprogrammet anger att förtätning främst ska ske på redan hårdgjorda ytor. Historiskt har järnsand använts i stor utsträckning inom kommunen, bland annat vid utfyllnad av parkeringsytor. Detta bör beaktas vid detaljplanering och framtida exploatering. Kommunen bör säkerställa att hanteringen av massor sker på ett korrekt och miljösäkert sätt.

Vattenförsörjning

Vattenförekomster

Ytvattenförekomst

Ytvatten är vatten som är synligt i form av sjöar, vattendrag och hav. Ytvattenförekomster som berörs av programområdet är Skellefteälven.

Vattenförekomsten, Skellefteälven, är klassad som kraftigt modifierad och har otillfredsställande ekologisk potential och uppnår inte god kemisk status. Miljökvalitetsnorm som ska uppnås är god ekologisk potential år 2039 och god kemisk status år 2027. Den ekologiska potentialen är sänkt på grund av kraftig påverkan på hydromorfologin i vattendraget orsakad av de vattenkraftsdammar som finns i älven. Den kemiska statusen är sänkt på grund av de överallt överskridande ämnena bromerade difenyleter och kvicksilver och kvicksilverföroreningar.

Vatten- och avlopp

Dagvatten

Dagvatten är nederbörd i form av regn, framträngande grundvatten och smält snö. Programområdet ligger inom kommunalt verksamhetsområde för dagvatten och Skellefteälven är dagvattenrecipienten. Programområdet innehåller omfattande grönytor som potentiellt skulle kunna användas för dagvattenhantering. Många kvarter inom stadsdelen Morö Backe, både inom och utanför programområdet, kommer att förtätas med nya bostäder vilket påverkar dagvattenhantering. Därför anses det viktigt att bevara de befintliga gröna stråken.

Dricks- och spillvatten

Programområdet ligger inom kommunalt verksamhetsområde för drick- och spillvatten. Utbygganden av nya ledningar ska planeras i samband med detaljplanering av området.

Störningar och risker

Farligt gods

Transporter av farligt gods sker på Östra leden, väster om planområdet. Eftersom avståndet mellan vägen och bostadsområdet överstiger 100 meter bedöms risken som obetydlig.

Torsgatan är inte rekommenderad för transporter av farligt gods, men det är ändå möjligt att sådana transporter sker där. Länsstyrelserna i Norrbotten och Västerbotten har tagit fram riktlinjer för riskhantering, där ett skyddsavstånd på 150 meter från vägar med farligt gods anges som rekommenderat.

Inom programområdet finns befintlig bebyggelse som ligger närmare än detta rekommenderade avstånd. I detta fall bedöms dock ett skyddsavstånd på 55 meter mellan Torsgatan och bostäderna som tillräckligt, med hänsyn till områdets topografi och de hastighetsbegränsningar som gäller på vägen.

Översvämning

Länsstyrelsen i Västerbotten har genomfört en skyfallskartering baserad på ett 100-årsregn. Kartläggningen visar att större delen av programområdet har låg översvämningrisk, vilket främst beror på att marken inom området lutar, särskilt mot öster där det mesta av vattnet naturligt rinner undan.

Planprogrammet behöver inte belasta det översvämningsskänsliga området norr om korsningen mellan Svedjavägen och Højdgatan.

Därför bör dagvattenhanteringen utformas så att vattnet leds söderut.

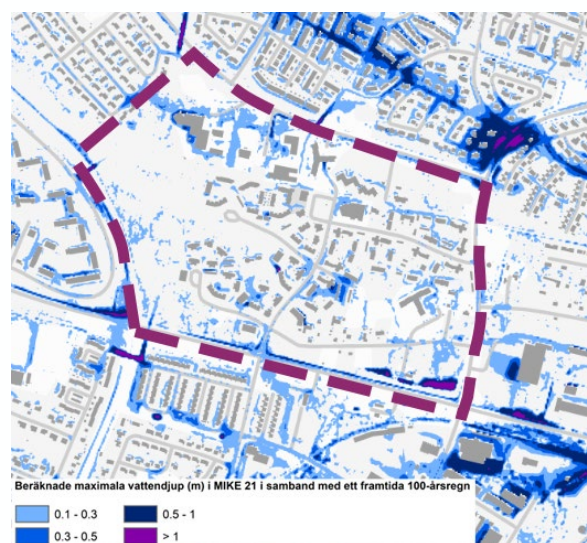
Om skogsmarken i det nordöstra hörnet av programområdet skulle bebyggas, finns en risk att översvämningssytan norrut överbelastas. Detta bör beaktas vid eventuell framtida exploatering.

Vid extrema skyfall förväntas dock vattensamlingar uppstå på vissa platser inom kvarteret, särskilt på fastigheter och grönytor i Morö Backe Centrum. De största ansamlingarna av vatten bedöms ske:

- Vid gång- och cykeltunnlar
- Runt den västra fasaden av Morö backeskolan
- På fastigheterna Gästfriheten och Vänligheten i sydöstra hörnet av programområdet
- I korsningen mellan Svedjevägen och Höjdgatan
- I korsningen mellan Torsgatan och Morö Backevägen
- På markområdet mellan Morö backeskolan och hälsocentralen
- På innergårdarna till kvarteren Godheten och Klokheten i västra delen av programområdet

Figur 18: Beräknade maximala flöden i samband med ett framtida 100-årsregn, Länsstyrelsen Västerbotten (2018)

Figur 19: Beräknade maximala vattendjup i samband med ett framtida 100-årsregn, Länsstyrelsen Västerbotten (2018)

Trafikbuller

Gatorna inom och omkring programområdet medför bullerpåverkan. Hastighetsbegränsningarna varierar mellan 40 och 70 km/h.

Den aktuella vardagsmedeldygnstrafiken (VMD) visar följande trafikflöden (2024)

- Torsgatan: Cirka 9000 fordon per vardagsdygn
- Östra leden: Cirka 6900 fordon per vardagsdygn
- Svedjevägen: Drygt 2400 fordon per vardagsdygn
- Morö Backevägen: Cirka 1500–1522 fordon per vardagsdygn
- Höjdgatan: Cirka 2750 fordon per vardagsdygn
- Stackgatan: 680 fordon per vardagsdygn

Med tanke på de pågående planerna inom stadsdelen Morö Backe förväntas trafikmängden öka, vilket kan påverka både bullernivåer och luftkvalitet i området.

Riktvärden för trafikbuller bör ej överskridas vid nybyggnation:

- 30 dB(A) ekvivalentnivå inomhus
- 45 dB(A) maximalnivå inomhus nattetid
- 55 dB(A) ekvivalentnivå utomhus (vid fasad)
- 70 dB(A) maximalnivå vid uteplats i anslutning till bostad

Avgränsningen mot Östra leden och Torsgatan medför viss påverkan från trafikbuller. Trots detta bedöms ingen betydande bullerrisk föreligga inom programområdet, då det finns goda möjligheter att uppnå gällande riktvärden genom en välplanerad struktur, placering och orientering av den nya bebyggelsen.

En detaljerad bullerutredning kommer att tas fram i samband med det kommande detaljplanarbetet. Trafikverket kommer att ta fram bullerutredningar under den kommande projekteringen av den nya E4 dragningen längs med Östra leden.

Gång- och cykel

Programområdet är direkt anslutet till huvudcykelnätet i centrala Skellefteå. Området har ett väl utbyggt gång- och cykelvägnät. En huvudcykelväg löper genom Morö Backe Centrum i öst-västlig riktning, medan tre andra huvudcykelvägar går i nord-sydlig riktning: en väster om skolan, en väster om äldreboendet och en längs Svedjevägen vid programområdets östra gräns.

Dessa huvudcykelvägar är friliggande och helt separerade från biltrafiken. Både norr och söder om den öst-västliga huvudcykelvägen finns lokala gång- och cykelvägar, som är både kommunala och enskilda.

Figur 20: Rumsintegrationsanalys (Socialkonsekvensanalys, Spacescape 2024)

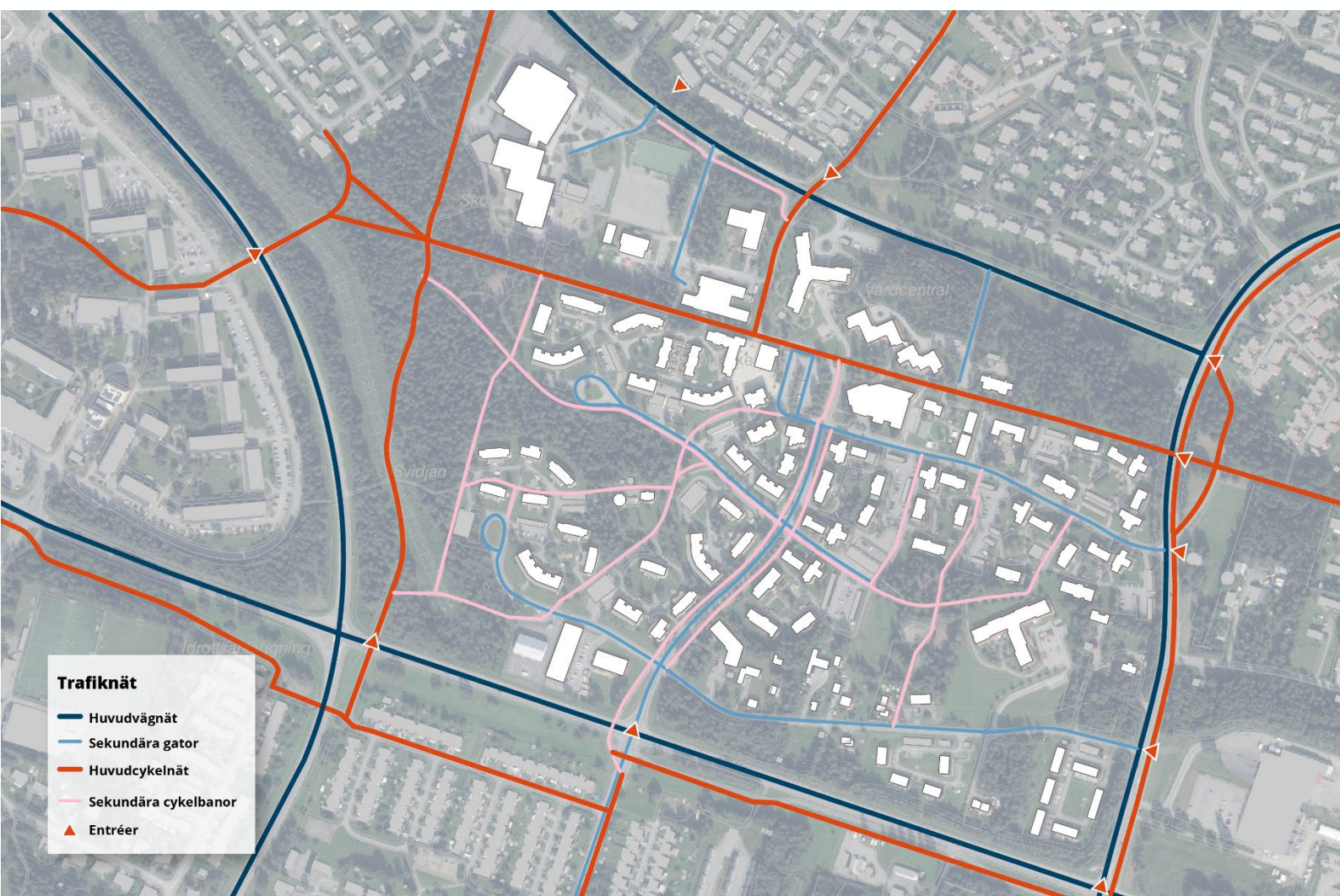
Gång- och cykelvägspassagerna längs huvudcykelnätet i området är antingen planskilda eller upphöjda, vilket ger en hög trafiksäkerhetsklass. Två gång- och cykeltunnlar går under Höjdgatan: en är placerad väster om Morö backeskolan och en väster om äldreboendet Höjden. Därutöver finns en tunnel under Torsgatan, strax öster om korsningen med Östra leden. Däremot saknar passagerna vid de lokala gång- och cykelvägarna trafiksäkerhetshöjande åtgärder och har därför en låg trafiksäkerhetsklass.

I socialkonsekvensanalysens rumsintegrationsanalys visas väl integrerade stadsrum med varma färger, medan mer avskilda stadsrum visas med kallare färger. Det är tydligt att de långa, raka gång- och cykelstråken fungerar som en ryggrad i gång- och cykelnätet. Vid sidan av dessa, särskilt i den södra delen, finns många mer avskilda stadsrum. Kartan visar också den svaga rumsliga kontakten på grund av trafikbarriärer och saknade kopplingar till stadsdelarna söderut och vidare västerut.

Vägar, gator och parkering

Vägnätet, både bilnätet och gång- och cykelvägnätet, är till största delen kommunalt. Infartsgator samt mindre bostadsgator är enskilda. Gatornas struktur i småhusområdet präglas av SCAFT-planering, vilket innebär att gång- och cykeltrafik är separerad från vägtrafiken och gång- och cykeltrafiken genare stråk än biltrafiken.

Östra leden, Höjdgatan, Svedjevägen och Torsgatan är beslutade huvudleder, vilket innebär att fordon från anslutande gator har väjningsplikt mot fordon på dessa gator. Systemet av lokalgator är omfattande och upplevs av många besökare som svårt att orientera sig i. I korsningen Östra leden/Torsgatan har fordon på Torsgatan stopplikt. På gator som är reglerade med huvudled gäller även parkeringsförbud.

Figur 21: Trafiknät karta

Morö Backevägen

Morö Backevägen löper genom mitten av Morö Backe Centrum och slutar vid parkeringsytan, vilket gör den till en genomfart till programområdet. Före 2011 fortsatte vägen upp till Höjdgatan. Björkalléer i dikena längs med gatan skiljer den från gång- och cykelvägar, vilket ger stråket en unik karaktär.

Torsgatan

Söder om programområdet ligger Torsgatan som en huvudled, som sträcker sig från korsningen med E4 i väster till väg 372 i öster. Torsgatan och Östra leden är de mest trafikerade vägarna i närheten av programområdet. Enligt Trafikverkets trafikstringsverktyg antas 15 % av trafiken gå mot Torsgatan österut. Den närmaste byggnaden till vägen är taxiverksamhetslokaler, belägna 22 meter bort. Radhusgrupperna ligger samtidigt 30 meter bort vid det sydöstra hörnet av programområdet. Det finns ingen infart längs Torsgatan.

Gång- och cykelvägen sträcker sig nära Torsgatan och söder om den. Mellan Östra leden och Morö Backevägen fortsätter gång- och cykelvägen långt bort från vägen söder om Hedensbyns kedjehus, längs Staffetgatan.

Östra leden

Östra leden kommer att bli den nya sträckningen av E4:an och ligger väster om programområdet. Under våren 2025 beslutade Trafikverket att gå vidare med detta korridoralternativ för den nya sträckningen förbi Skellefteå. Vägen utgör en barriär mellan programområdet och den närliggande stadsdelen Moröhöjden, som har branta vägslänter och tät vegetation vid gatukanterna.

Östra ledens trafikflöde är cirka 7 000 fordon per dygn längs Morö Backe Centrum och

12 000 fordon per dygn närmast E4 norrut. Läs mer om kommande åtgärder i avsnittet "Intressen att ta hänsyn till".

Höjdgatan

Höjdgatan norr om planområdet har hög framkomlighet för biltrafik med få planskildheter och inga passager i plan för oskyddade trafikanter. Höjdgatan har en viktig funktion som uppsamlingsgata, det vill säga en gata som samlar upp och fördelar trafik till och från olika delar av Morö Backe och även genomfartstrafik. Söder om gatan finns en friliggande gång- och cykelväg mellan Morö backeskolan och äldreboendet Höjden.

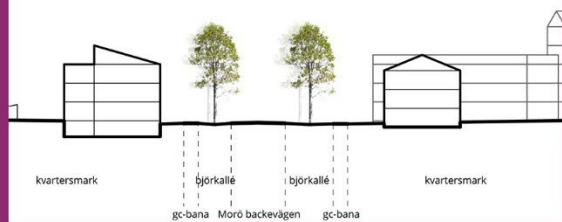
Svedjevägen

Svedjevägen avgränsar programområdet i öster och leder upp till småhusområdet i Norra Morö Backe och är liksom Höjdgatan av karaktären uppsamlingsgata och genomfartsgata. På gatans östra sida löper en friliggande gång- och cykelväg. Vegetationen vid vägslänterna är tät.

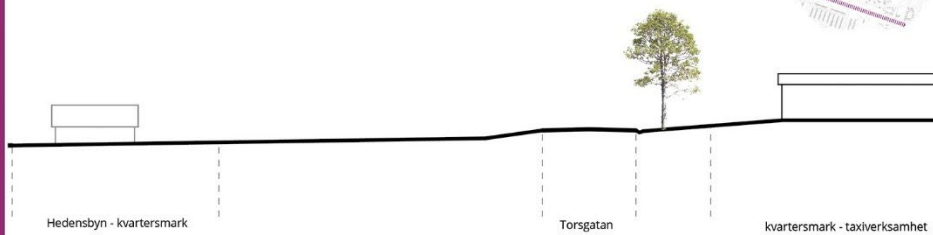
Familjegränd, Lyckogränd, Löftesgränd, Stackgatan

Dessa gatutyper ligger inom programområdet och avgränsar bostadskvarteren. Längs med Lyckogränd och Familjegränd finns kantstenbundna gång- och cykelvägar eller gångbanor.

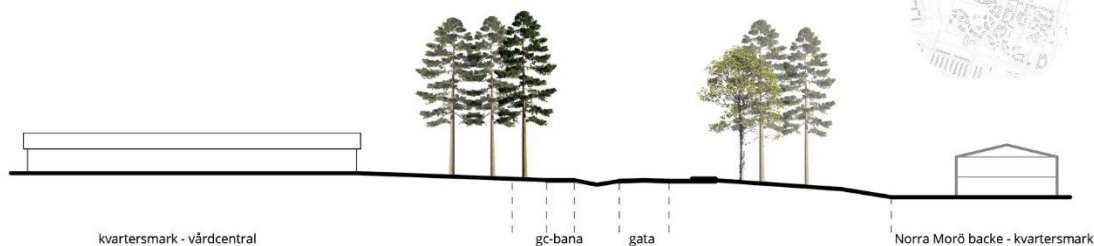
Morö backevägen

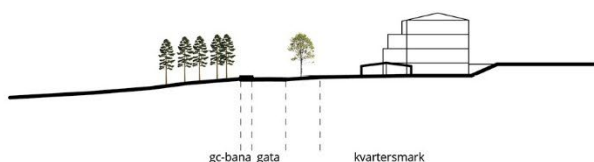
Torsgatan

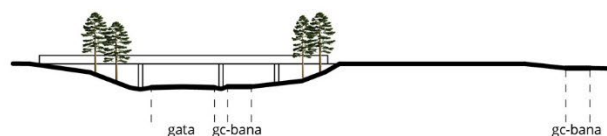
Höjdgatan

Lyckogränd

Svedjevägen

Figur 22: Gatusektioner

Parkering

Vid torget, i korsningen mellan Morö Backevägen-Köpgränd och Stackgatan, finns en allmän parkering med cirka 50 bilplatser och en plats för rörelsehindrade. Parkering är tillåten i 24 timmar i följd på vardagar, förutom dagen före söndag och helgdag. Under helgdagar och dagen före helgdag är parkering gratis.

Inom flerbostadshuskvarteren finns parkering i form av markparkering, parkeringsdäck och carport. Totalt finns 744 bilplatser att hyra, varav 170 är lediga. Dessutom finns 91 besöks-parkeringar. Cykelparkeringar finns på innergårdarna.

Otrygga platser

Funktionssepareringen mellan biltrafik och gång- och cykeltrafik inom programområdet har lett till vissa platser som upplevs som otrygga och försvårar orienteringen. Dessa områden är följande:

- Gång- och cykeltunnlarna under Östra leden, Höjdgatan och Torsgatan
- Korsningen mellan Torsgatan och Morö Backevägen
- Korsningen mellan Morö Backevägen och Stackgatan
- Infarten till Morö backeskolan samt den oskyddade passagen över Höjdgatan, där många barn korsar gatan utan att använda gång- och cykeltunneln

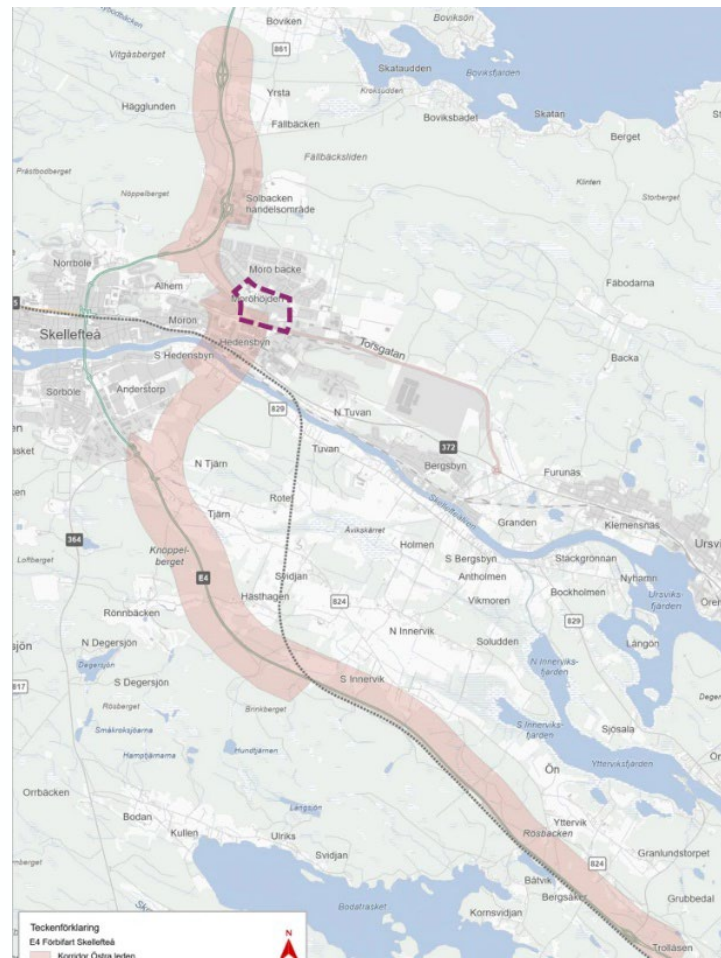
Intressen att ta
särskild hänsyn till

E4 – Östra leden

Under våren 2025 tog Trafikverket beslutet att gå vidare med korridorsalternativet Östra leden för den nya sträckningen förbi Skellefteå.

En vägplan ska tas fram och fältundersökningar ska göras i området. Planförslaget kommer att samrådas med allmänheten under 2026. Byggstarten planeras till 2029.

Sträckningen längs Östra leden kommer att breddas. Samtidigt planeras två potentiella trafikplatser längs sträckan. Deras utformning är för närvarande oklar, men det rekommenderas att en yta reserveras vid korsningen med Torsgatan för att underlätta ytterligare utredningar under det kommande projekteringsskedet.

Figur 23: E4 förbifart, korridor Östra leden (Trafikverket, 2025)

Kollektivtrafik

Jämställdhet och jämlikhet

Kvinnors och mäns resmönster skiljer sig åt i flera avseenden, bland annat antal resor, längd, restid, färdmedel och syfte med resan. Detta kan förklaras utifrån kvinnors och mäns vardagsliv, värderingar och normer men även utifrån utformningen av den fysiska strukturen. Ett jämställt transportsystems uppgift är att möjliggöra för människor att leva jämställda liv.

Lokalbusslinjer

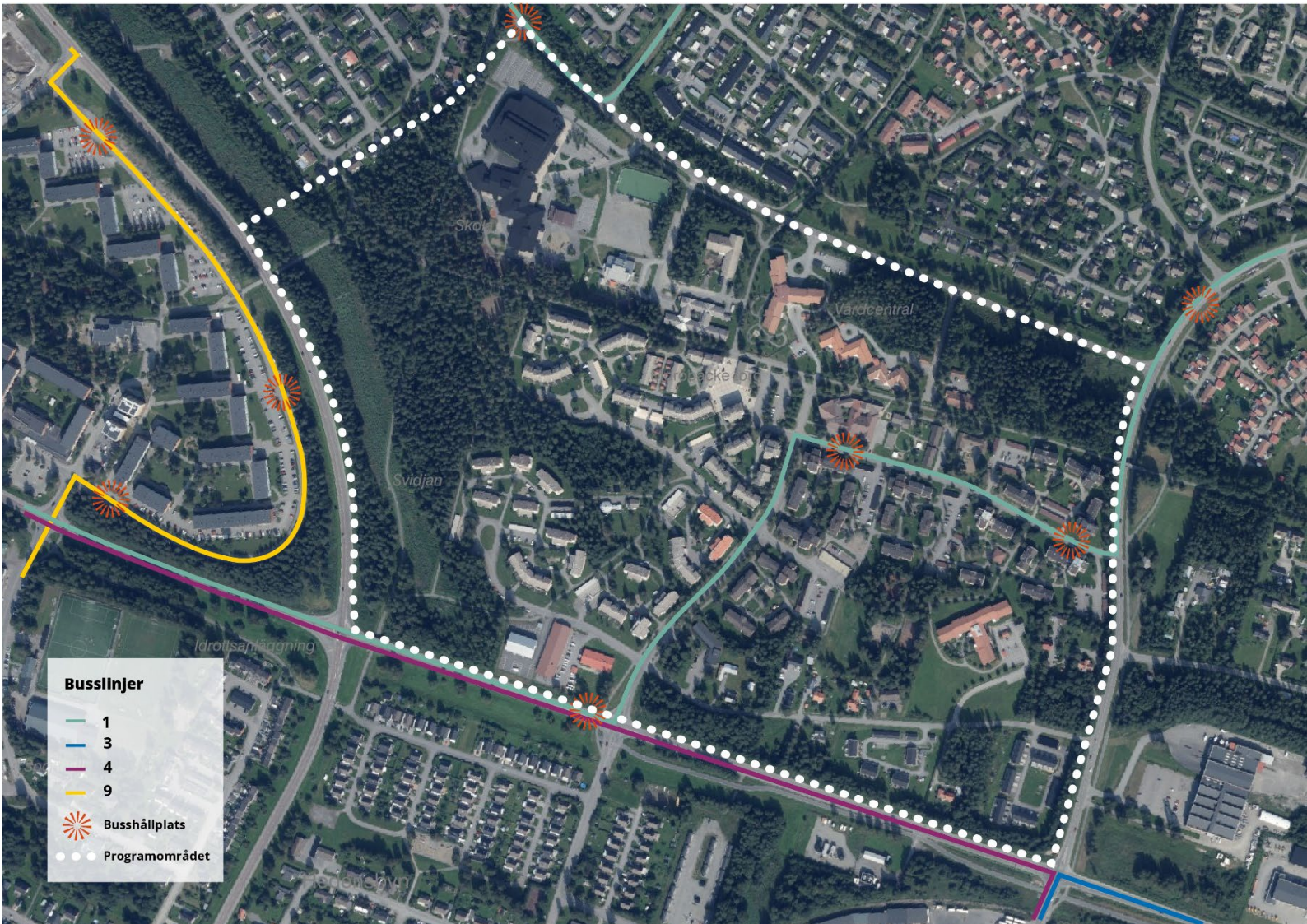
Morö Backe Centrum trafikeras av lokalbusslinje 1 (Anderstorp – Centrum – Morö Backe – Solbacken). Bussen kör norrut Morö Backevägen, svänger österut in på Stackgatan och fortsätter norrut genom villaområdet, längs med Svedjevägen. Under högtrafik går bussen var 15:e minut och mitt på dagen samt kvällstid var 30:e minut, med totalt cirka 50 turer i vardera riktningen.

Områdets ytterkanter (Torsgatan och Myntgatan – Östra leden) trafikeras av linje 4 (Morö Backen – Centrum – Floraskolan – Bergsbyängarna Södra), linje 3 (Sunnanå – Centrum – Bergsbyängarna Södra)

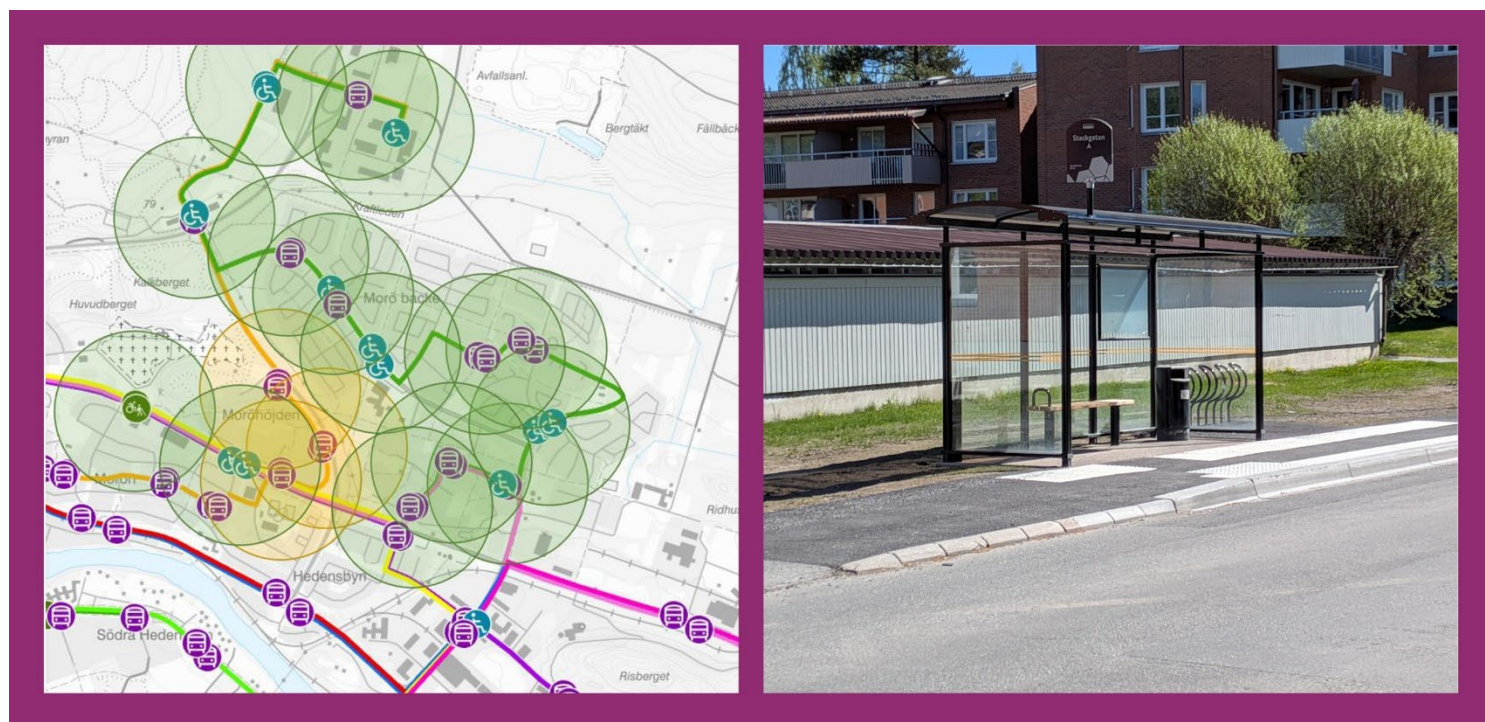
och linje 9 (Skellefteå sjukhus – Centrum – Moröhöjden – Solbacken).

Inom programområdet finns tre busshållplatser: Morö Backevägen (A och B) vid Torsgatan nära korsningen med Morö Backevägen, Morö Backe Centrum (A och B) och Stackgatan (A och B) vid Stackgatan. Busshållplatserna Morö Backevägen och Stackgatan är tillgänglighetsanpassade. Dessa tre hållplatser är några av de mest trafikerade i Skellefteå stad. Nordväst om skolan, vid Höjdgatan, finns hållplatserna Morö backe skola (A och B). Väster om programområdet inom stadsdelen Moröhöjden finns hållplatserna Myntgatan Norra (A och B) och Södra (A och B).

Enligt en trafikutredning av Norconsult 2023 bör gångavståndet till en hållplats i tätorter inte överstiga 400 meter (fågelvägen). För att analysera befintlig busslinjesträckning och hållplatstäckning har solar med 400 meters radie placerats ut vid hållplatserna (se Figur 25). Analysen visar att området i stort sett täcks in, med undantag för kvarteren Tumstigen och Portstigen samt Semestergatan och Badstigen som har mer än 400 meter till en hållplats. En ny busshållplats anläggs på Takdroppsgatan som kommer att underlätta tillgång till kollektivtrafik i det nya nordöstra bostadsområdet. Med nuvarande linjesträckning skulle hållplatsen på Takdroppsgatan kunna flyttas österut för att täcka både det nya området samt kvarteren Semestergatan och Badstigen. Eftersom kommunens Trafikenhet bygger om och tillgänglighetsanpassar hållplatserna i stadsdelen planeras det att minska antalet busshållplatser. På detta sätt kan restiden minskas.

Figur 24: Lokalbusslinjer

Figur 25: Hållplatstäckning för linje 1-grön och 9-orange (vänster) (Trafik- & Parkeringsutredning, Norconsult 2023), Bild på busshållplats vid Stackgatan (höger)

Bebyggelse

Morö Backe Centrums bostadsområde har en tydlig funktionsseparering, där hyresrätter och stödboenden dominerar. Den offentliga servicen är omfattande, särskilt inom vård och omsorg, medan kommersiell service är begränsad. Området har skolor, förskolor och uppskattade mötesplatser, och präglas av varierad arkitektur med inslag av både tegel- och träbyggnader.

Figur 26: Bebyggelse karta

Verksamheter och handel

Vid torget finns endast en restaurang och en minilivsbutik. Det grundläggande servicebehovet är inte uppfyllt eftersom det saknas en större livsmedelsaffär. Den närmaste dagligvarubutiken ligger i Moröhöjden, cirka 1 km bort till fots. Vid torget finns även fritidsgården Loftet samt Sveafastigheters kontor. Den kommersiella servicen har förlorat flera funktioner till Solbackens handelsområde, som ligger i direkt anslutning norr om Morö Backe.

4H-gården som ligger inom västra flerbostadshuskvarter, uppskattas av invånarna. Den är troligen också en av få platser i Morö Backe Centrum som lockar besökare från andra stadsdelar.

På andra sidan korsningen av Moro Backevägen-Köpgränd och Stackgatan ligger Morö Backe kyrkan. Längs med Torsgatan ligger en taxiverksamhet.

Bostäder

Majoriteten av invånarna i Morö Backe Centrum bor i hyresrätter eftersom flerbostadshus dominerar området. Det ensidiga utbudet av hyresrätter bidrar till bostadssegregation och minskar möjligheten att attrahera socioekonomiskt starkare grupper.

Äldreboenden och gemensamhetsboendet som ligger i programområdet ger goda möjligheter till seniorer att bo kvar i stadsdelen.

Morö Backe Centrum har en betydligt högre andel stödboenden per invånare jämfört med andra stadsdelar i Skellefteå (se Figur 30). Denna koncentration kan medföra organisatoriska och ekonomiska fördelar ur ett kommunalt perspektiv. Samtidigt finns en risk att en så stor samling av stödboenden påverkar områdets sociala profil negativt.

Figur 27: Restaurang och livsmedelsbutik vid Moröbacke torg

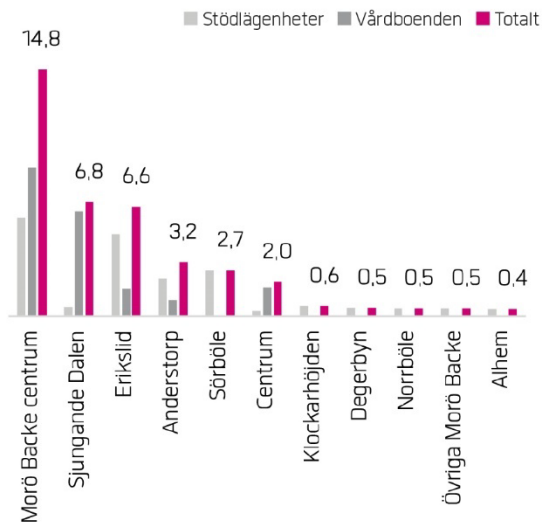
Figur 28: Sveafastigheters kontor och fritidsgården Loftet vid Moröbacke torg

Figur 29: Morö Backe kyrkan

En mer balanserad geografisk fördelning av stödboenden skulle kunna bidra till en mer inkluderande stadsbild.

Bostads- och äganderätter är belägna i det sydvästra hörnet av området.

Figur 30: Procentuell fördelning av Stöd- & Vårdlägenheter bland Skellefteås stadsdelar (Spacescape, 2024)

Karaktär och gestaltning

Hela stadsdelen präglas av funktionsseparering där gång- och cykelvägnätet är väl utbyggt, men flerbostadshusen är åtskilda från småhusen. I Morö Backe Centrum dominerar flerbostadshus byggda i tegel mellan 3–6 våningar, uppförda under sent 1980-tal och tidigt 1990-tal. I det sydöstra hörnet finns radhus i två våningar byggda i trä. Dessa bostadsgrupper är anlagda runt gröna innegårdar med miljöhus, cykel- och bilparkering.

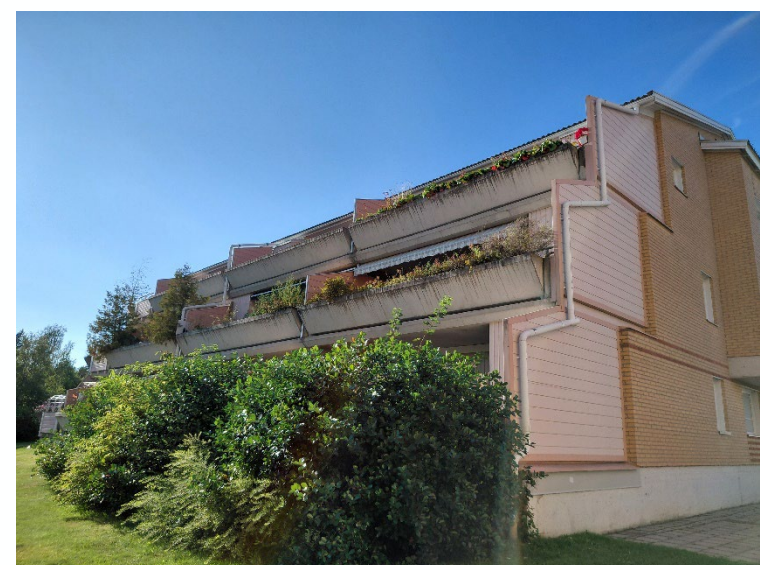
I de västra kvarteren (Visheten och Kloketen) finns balkonger med planteringsytor i betong som skapar en unik utformning. Entréerna i dessa kvarter har en intressant volymstruktur, genomgående passage och runda fönster som till exempel de i kvarteret Omsorgen.

Figur 31: Äldreboende Höjden

Figur 32: Flerbostadshus med genomgående passage

Figur 33: Flerbostadshus med indragna balkonger

4H-gården och fritidsgården är envåningsbyggnader i trä. Morö Backe kyrkan, även den byggd i trä, har fasader, fönster och en volymstruktur som gör att den sticker ut i omgivningen och skapar ett samspel med ljus. Äldreboendena har en typisk Y- och T-planlösning och är byggda i tegel. Volymmässigt dominerar den träbyggda Morö backeskolan i det nordvästra hörnet av programområdet.

Offentlig service

Offentlig service med fokus på vård och omsorg dominerar området. Äldreboendet Höjden och gemensahetsboendet Linagården ligger i den norra delen av programområdet längs Höjdgatan.

I mitten av den östra delen av området står lekplatsen Stjärnan och äldreboendet Ömheden. Morö Backe hälsocentral är belägen till höger om Morö backeskolan. Kombinerade boenden och dagliga verksamheter är utspridda i hela programområdet.

Skola och förskolor

Inom programområdet finns en grundskola, Morö backeskolan, samt tre förskolor (Norrskenet, Stackgatan 3 och 9. Dessutom finns Morö Backe kyrkans friförskola Björkbacken. Morö backeskolan är en kommunalskola för elever från förskoleklass till årskurs 9.

Figur 34: 4H-gård

Figur 35: Vårdcentral

Figur 36: Morö backeskolan

Övergripande strategier

Socialkonsekvensanalysen föreslår tre breda strategier för att skapa socialt värde i stadsutvecklingen:

1. Ett mer levande Moröbacke torg
2. Ett breddat utbud av bostäder och service
3. Ett mer sammankopplat nät av gator, gång- och cykelvägar

Dessa strategier skapar synergier sinsemellan. Ett mer sammankopplat nät av gator, gång- och cykelvägar ökar orienterbarheten och förbättrar förutsättningarna för människors genomströmning mellan Morö Backe Centrum och de omgivande stadsdelarna. Tillsammans

med ett ökat och mer diversifierat bostadsutbud bidrar detta till att stärka underlaget för både kommunal och kommersiell service. Ökad genomströmning och en större mångfald skapas dessutom av service och ger vidare bättre förutsättningar för trygga och levande mötesplatser. En särskild satsning på vistelskvaliteter, överblickbarhet och serviceutbud på Moröbacke torg skulle få stor betydelse för platsen i sig och sannolikt även för Morö Backe Centrums identitet i stort.

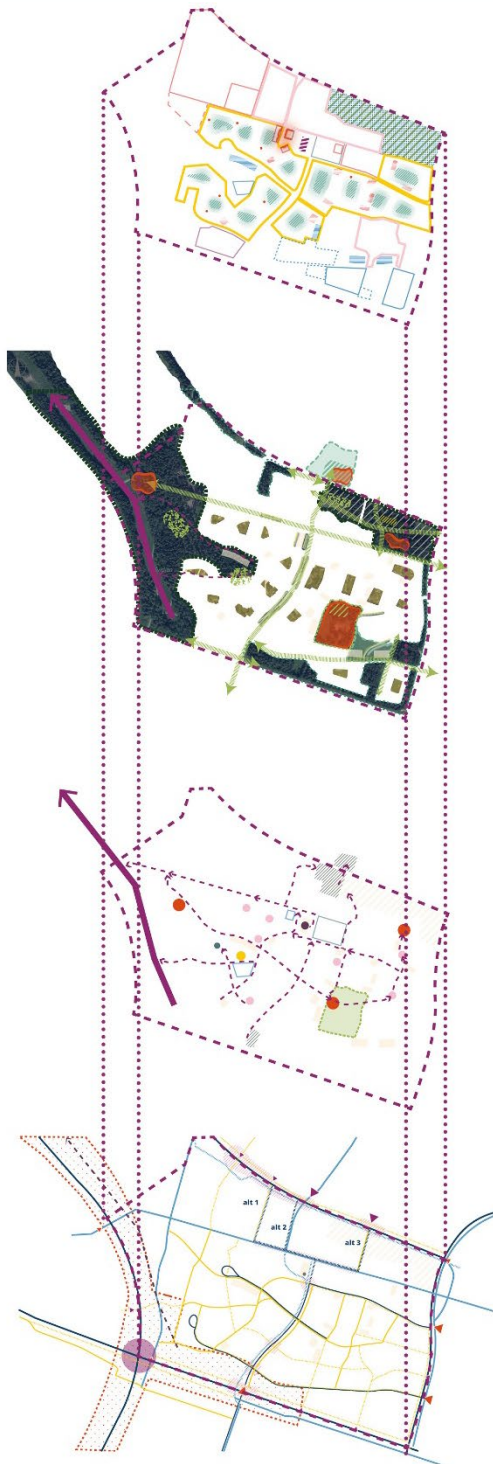
Planprogrammet baserar sin vision på socialkonsekvensanalysens slutsatser och föreslår följande fyra fokusområden:

- *Bebyggelsestruktur*
- *Grönstruktur*
- *Mötesplatser*
- *Trafiksituation*

PLANPROGRAMFÖRSLAG

Vision:

Morö Backe Centrum utvecklas till en trygg, grön och levande plats där barn och vuxna möts i ett sammanhängande nätverk av bostäder, natur, mötesplatser och hållbara rörelsestråk.

1 Bebyggelsestruktur

2 Grönstruktur

3 Mötesplatser

4 Trafiksituation

Bebyggelsestruktur

*Bebyggelsestrukturen i Morö Backe Centrum utvecklas med varierade boen-
deformer, kompletterande bebyggelse och ett stärkt serviceutbud – allt för
att skapa tryggare, mer levande och attraktiva stadsrum.*

Figur 37: Bebyggelsestruktur strategikarta

Boendetyper

Det ensidiga utbudet av hyresrätter kompletteras med fler boende- och upplåtelseformer, vilket bidrar till en ökad variation av ägandeformer. De befintliga flerbostadsgrupperna förstärks genom tillägg av nya byggnader (nästan en per grupp) som ramar in innegårdarna och skapar en mer sammanhållen struktur.

Inom hyresboendekvarteren introduceras nya upplåtelseformer, bland annat genom radhus längs Lyckogränd och i anslutning till stadsdelslekplatsen. Dessa inslag integrerar gatuummet med lekplatsen och förbättrar överblickbarheten, vilket i sin tur stärker tryggheten i området.

I programmets nordöstra del planeras nybyggnation av radhus eller tvåvånings flerbostadshus, främst i skogsdungarna längs Höjdgatan och Svedjevägen (se Figur 38). Placeringen syftar till att stärka kopplingen mellan Morö Backe Centrum och det angränsande villaområdet i norr, samt att förstärka den stadsmässiga karaktären längs Höjdgatan. Bostädernas innergårdar bevarar sin naturliga skogskaraktär och får goda kopplingar till gång- och cykelvägar samt till de söderliggande kvarteren. De nya bostäderna föreslås upplåtas som äganderätter eller bostadsrätter, vilket bidrar till en varierad boendeform och ökad valfrihet för framtida boende. De nya bostadskvarteren med en skogsnära karaktär syftar till att stärka vistelsekvaliteterna i den nordöstra skogsdungen genom att skapa attraktiva utemiljöer och ytor för aktivitet.

I den pågående processen med den fördjupade översiktsplanen för Skellefteå 2040 föreslås att inga ytterligare stödboenden etableras i Morö Backe Centrum. Jämfört med andra stadsdelar finns redan en koncentration av vårdboenden och särskilda boenden i Morö

Backe, Anderstorp och Skelleftehamn. Kommunens målsättning är att alla invånare, oavsett bakgrund och livssituation, ska ha möjlighet att bosätta sig i hela Skellefteå. För att främja en mer balanserad fördelning av boendeformer ska därför inga nya äldreboenden eller särskilda boenden tillkomma i de nämnda stadsdelarna.

Kvartersstruktur

Strukturskisser för tillbyggnation inom hyresboendekvarteren stärker de befintliga innergårdarna, som redan har höga kvaliteter som grönområden och vistelseytor. De nya byggnadsvolymer placeras på ett sätt som ramar in gårdarna och bidrar till en mer definierad och trivsamt utemiljö.

Radhus kompletterar strukturen i flerbostadskvarteren och tillför variation i boendeformerna. För att ytterligare främja attraktiva och tillgängliga bostäder bör även marknära lägenheter med egna uteplatser integreras i flerbostadshusen.

Komplementbyggnader

I arkitekternas förslag har miljöhusen samordnats, vilket innebär att de tidigare sophusen har ersatts med ett nytt miljöhus per gård. Denna lösning förbättrar tillgängligheten för de boende och underlättar sophanteringen genom effektivare trafikering för sopbilar.

För att bevara innergårdarnas kvaliteter har strategin varit att behålla parkeringar i kvarterens ytterkanter. Dessa parkeringsanläggningar förses med belysning, vilket bidrar till en mer genomtänkt och trygg gestaltning.

Cykelparkeringar anläggs vid varje kvarter för att främja hållbara transportalternativ och öka tillgängligheten för cyklisterna.

Serviceutbud

Ett utökat och mer publikvänligt serviceutbud kan höja områdets attraktivitet och locka fler besökare från andra delar av staden. Den planerade ökningen av bostäder i Morö Backe Centrum skapar ett större underlag för serviceverksamheter. Särskilt viktig blir etableringen av kvällsöppna och mångfunktionella verksamheter, som kan bidra till att området blir en levande mötesplats även under senare timmar och attraherar besökare från östra Skellefteå.

Fritidsgårdens fasader öppnas upp mot torget, vilket gör byggnaden mer tillgänglig och inbjudande. Genom att belysa träskivor i fasaden förstärks dess uttryck, samtidigt som torget upplevs som tryggare under kvällstid.

En ny byggnad föreslås på den nuvarande parkeringsytan öster om torget. Denna byggnad kan kombinera servicefunktioner med parkering och utformas med en aktiv fasad mot torget för att bidra till ett mer levande stadsrum.

Som alternativ föreslås en småskalig exploatering med exempelvis en kiosk eller ett kafé, med insprängd grönska, vilket kan bidra till en trivsamt och social plats i centrum.

Morö backeskolan

Skogsområdet söder om Morö backeskolan, beläget på andra sidan gång- och cykelvägen och tidigare använd som park, kan betraktas som en reserverad yta för en eventuell framtida användning som utemiljö och/eller utbyggnad av Morö backeskola vid behov.

Figur 38: Strukturskisser på fyra förslag om nybyggnation i det nordöstra området

Grönstruktur

Planprogrammet ansluter till FÖP Skellefteadalens inriktning att värna de värdefulla grönyrtorna i Morö Backe Centrum. Att dessa bevaras vid fortsatt förtätning är avgörande för att upprätthålla områdets mest uppskattade kvaliteter och identitet.

Figur 39: Grönstruktur strategikarta

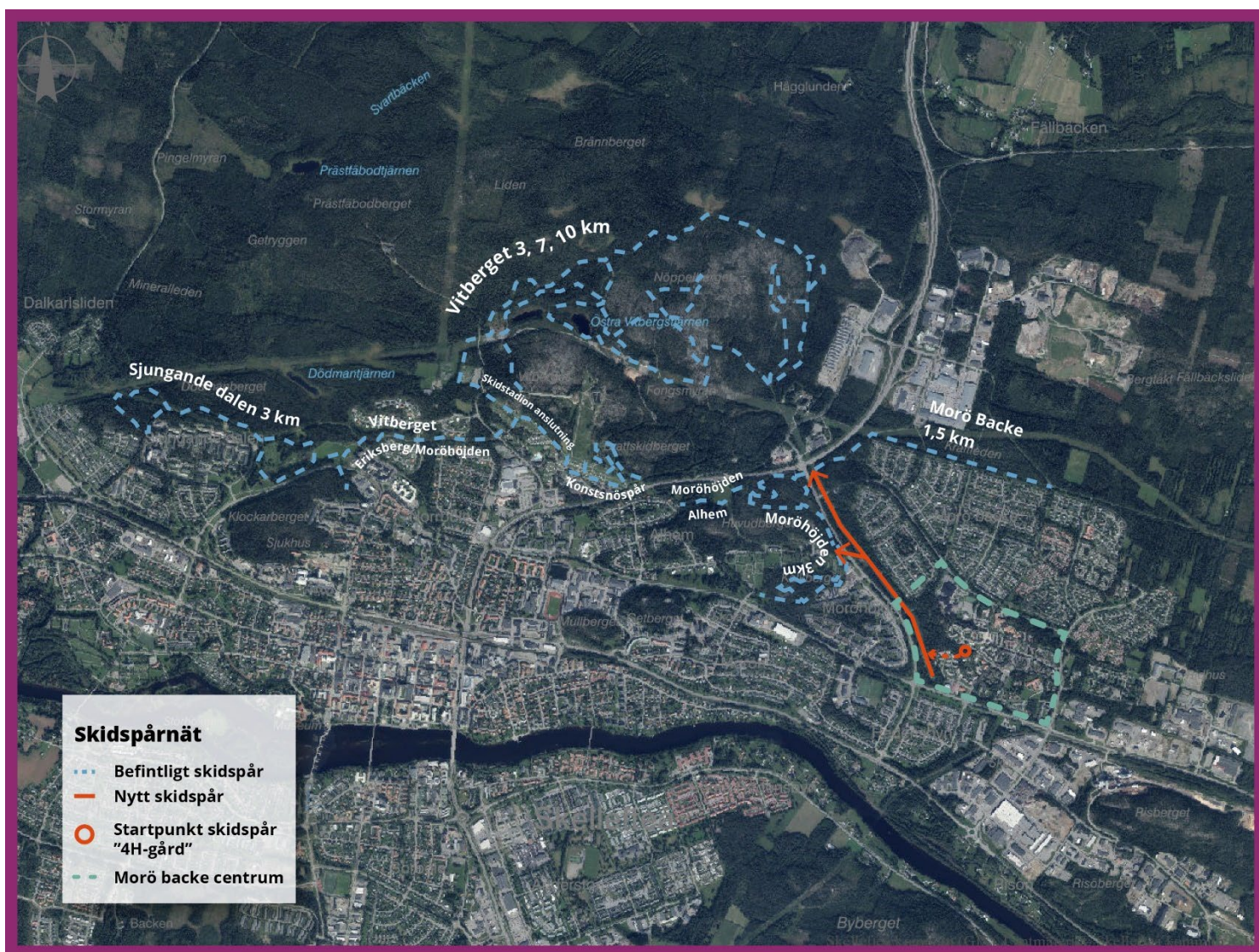
Motions- och skidspår

Svidjan skog längs med Östra leden skulle kunna få en ny karaktär som friluftsområde. Under kraftledningen föreslås att ett motions- och skidspår anläggs som kan kopplas till det befintliga nätet i närliggande Moröhöjden (se Figur 40). På så sätt skulle Morö Backe Centrum knytas ytterligare i framtiden till Vitbergets friluftsområde och fungerar som en port till det.

Naturnära Mötesplatser

4H-gården fungerar som en port till Vitbergets friluftsområde, eftersom motions- och skidspår börjar där. Därför skapas en mötesplats med naturlig karaktär runt 4H-gården vilken fungerar som en entré till spåret.

Mötesplatsen behåller sin nuvarande skogskaraktär och utvecklas med sittplatser, skyltar till spåret och andra faciliteter som försäljningsautomater. Samtidigt möjliggörs olika typer av aktiviteter inom området såsom öppen marknad osv.

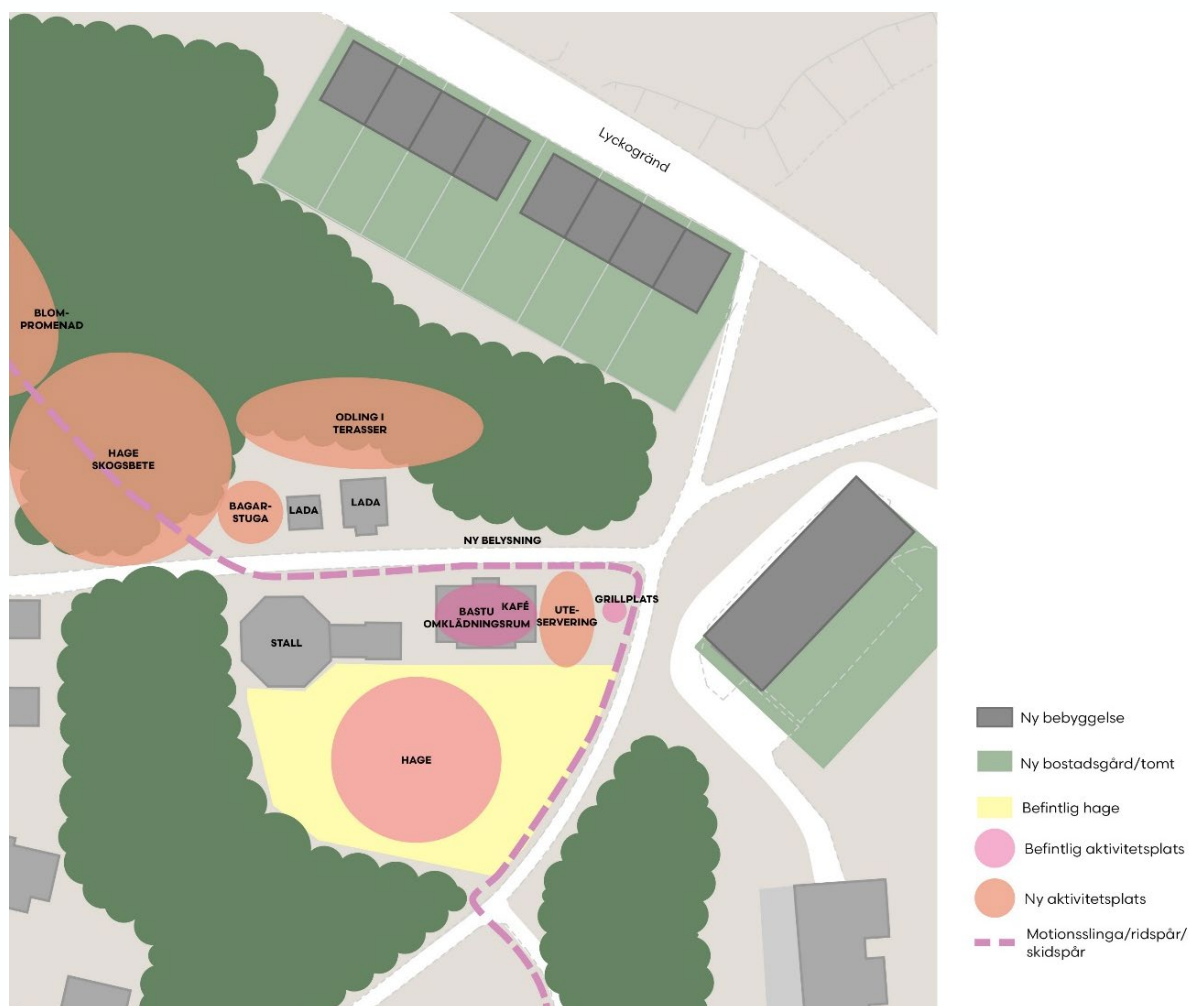

Figur 40: Övergripande karta över skidspår i norra Skellefteå och föreslagen koppling till Morö Backe Centrum

I Tengboms rapport "Social hållbarhet inom den byggda miljön" presenteras en situationsplan som illustrerar hur mötesplatsen kring 4H-gården skulle kunna utvecklas utifrån ett socialt hållbart perspektiv (se Figur 41).

Hela området knyts samman av en föreslagen motionsslinga som löper genom programområdet och skapar tydliga kopplingar mellan de olika mötesplatserna.

Förslaget innebär att kaféet får en uteservering och att området runt ladorna kompletteras med terrasserade odlingar, en bagarstuga, ett skogsbete samt en blompromenad. Dessa nya inslag stärker och breddar de aktiviteter som redan finns, såsom stall och hage.

Figur 41: Illustration om 4H-gårdens potentiella utveckling (Tengbom, 2026)

Parkaktiviteter

Grönområdenas vistelsekvalitet förbättras genom olika aktiviteter som äger rum där. Ett aktivitetscentrum, som visas i arkitekternas strukturskisser, är planerat att ligga vid Stjärnans stadsdelslekplats mittemot den nya radhuslängan. Aktivitetscentrumet kan inkludera ett utegym, en boulebana eller odlingslådor.

I skogsdungen i det nordöstra hörnet av programområdet finns möjlighet att skapa en aktivitetsrunda. Genom att integrera exempelvis belysning, sittplatser eller en bike arena – liknande den som finns vid Vitberget – kan området utvecklas till en trivsamt och trygg plats med tydlig skogskaraktär.

Norr om Höjdgatan, inom småhusområdet i Morö Backe, finns möjlighet att anlägga en högre pulkabacke med tydligare åkriktning, som komplement till den befintliga backen i området. Den nya pulkabacken skulle kunna kopplas samman med angränsande grönytor inom programområdet, vilket kan stärka sambandet mellan rekreativsmöjligheter och naturmiljö.

Inom skogsdungen Svidjanskog, sydväst om Morö backeskolan, föreslås en plats för parkaktiviteter som i samverkan med skolans verksamhet kan bidra till ökad rörelse och trygghet i området. Aktiviteterna kan ha en kompletterande funktion till skolans, exempelvis lekplatser, motionsspår och andra rekreativa inslag.

Allébelysning

Alléer belysas på kvällstid för att skapa intressanta perspektiv och göra gaturummet upplevs tryggare. Alléerna längs Morö Backevägen och gång- och cykelvägen mellan torget och äldreboendet kopplas samman med närliggande grönstråk.

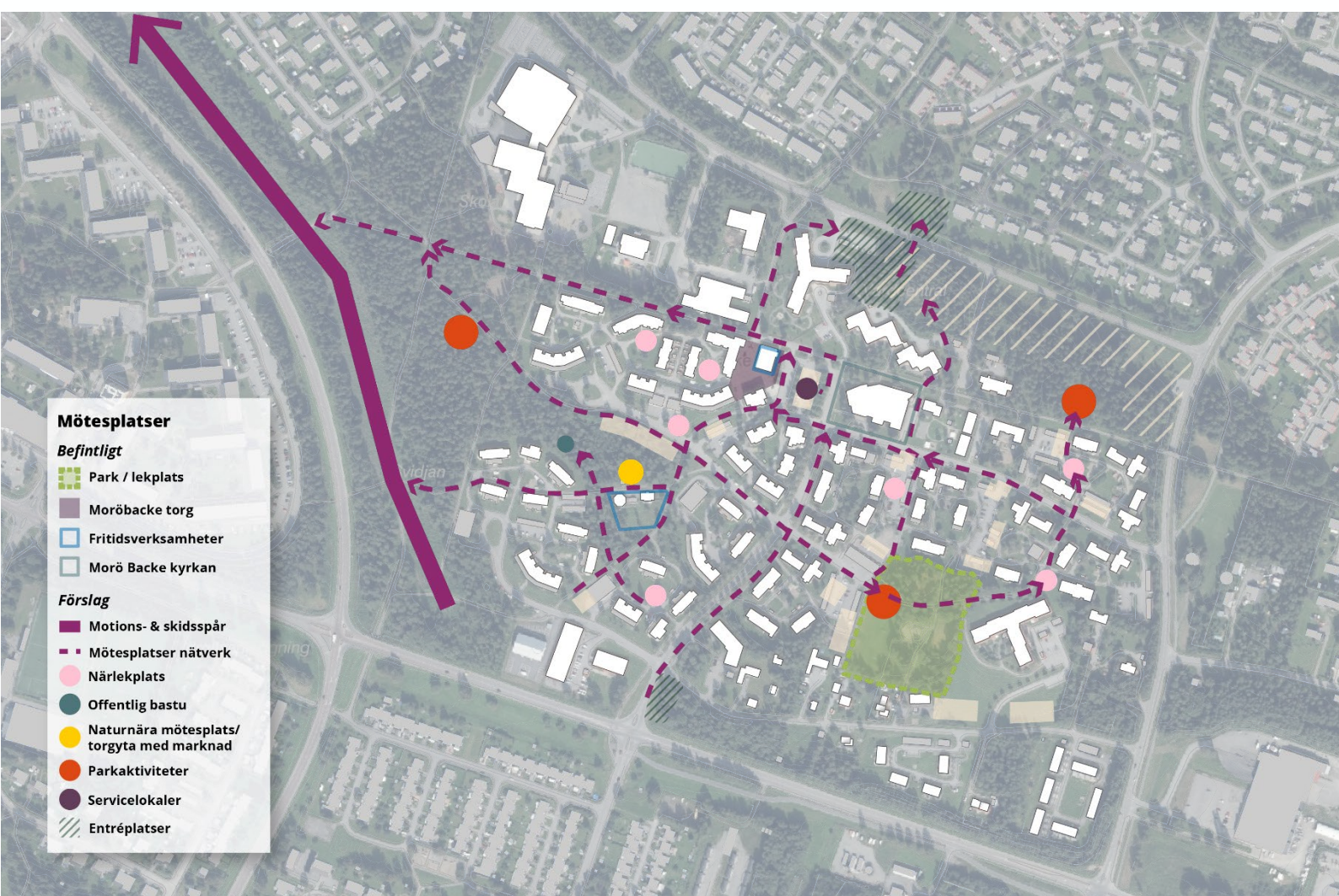
Grönskans viktiga roller

Inom programområdet bör samtliga gröna funktioner prioriteras:

- Ekologiskt funktionella nätverk av livsmiljöer och strukturer som bevarar biologisk mångfald och främjar ekosystemtjänster i landskapet är grundläggande för hållbar samhällsutveckling. Programmets grönytor fyller en viktig ekologisk funktion.
- Grönstruktur har en stark koppling till människors hälsa och välbefinnande och är viktig för folkhälsan. Växtlighet, rekreativsområden, lekparker, idrottsplatser, tätortsnära skog ska utvecklas och värnas som social grönska.
- Grönstrukturen är också klimatreglerande och kan bidra med luftrening, förbättrat lokalklimat, dagvattenhantering, dämpning av störningar. Dessa funktioner är inte alltid platsspecifika men bör kompenseras på annan plats ifall de tas bort.

Mötesplatser

Mötesplatser ska spridas ut i hela programområdet och ska skapa ett nätverk. Små, funktionella mötesplatser placeras vid viktiga målpunkter.

Figur 42: Mötesplatser strategikarta

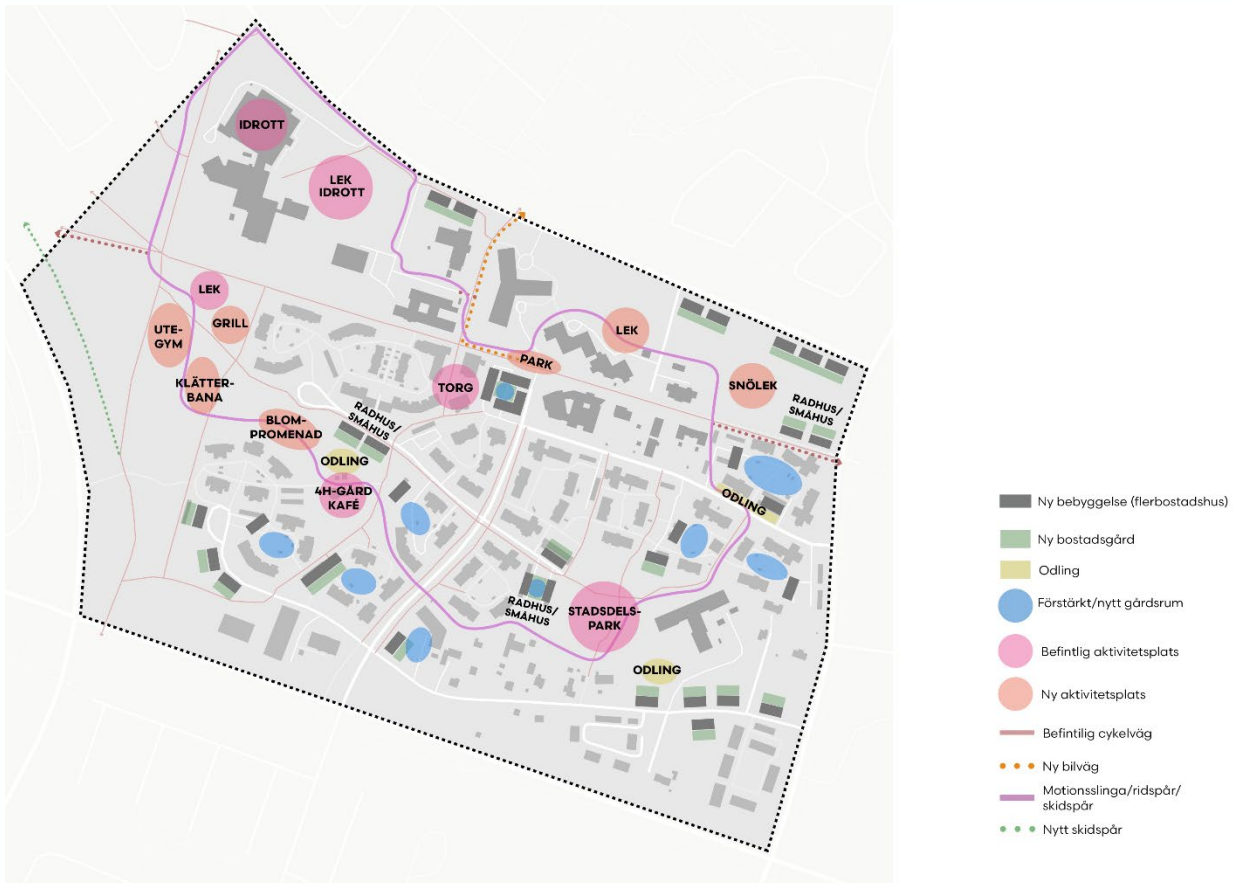
Strategiska lösningar

Metoden om Social hållbarhet inom den byggda miljön föreslår strategiska lösningar som skapar ett levande, centralt område i stadsdelen Morö Backe både för boende och besökare i form av utvecklade mötesplatser, sammankopplade stråk och varierad bebyggelse (se Figur 43).

Nya och utvecklade mötesplatser som stadspark, utegym och blomsterpromenad skapar mer kvaliteter och ytterligare vistelsevärden för den redan goda utemiljön. Ett nytt samlande stråk i form av en inre motionsslinga (promenadsslinga) för både sommar- och vintertid knyter ihop mötesplatserna med de olika delområdena.

Den föreslagna sträckan binder ihop platser där olika åldersgrupper umgås och vistas i och skapar ytor för aktiviteter året runt till exempel snölek, odling, blompromenad osv.

En framtida anläggning av ett sådant stråk skulle kräva samverkan mellan fastighetsägare, då det sträcker sig över både privat mark och kommunal mark. Stråket, i kombination med tillhörande aktiviteter, skulle kunna utgöra en vision för hur det offentliga rummet i Morö Backe Centrum kan utvecklas och knytas samman.

Figur 43: Illustration om motionsslinga och aktiviteter i Morö Backe Centrum

Moröbacke torg

Moröbacke torg återupprättas som en naturlig mötesplats genom att bredda serviceutbudet och omforma torget i nära samarbete med de boende. Målet är att skapa en miljö som främjar gemenskap och aktivitet samt ökar känslan av trygghet och tillhörighet.

För att göra torget mer levande är det viktigt att öka rörelsen och aktiviteten där. För närvarande begränsas möjligheterna att skapa en livlig mötesplats av torgets bristande överblickbarhet och det begränsade lokalutbudet. Ett bredare serviceutbud och fler aktiviteter skulle kunna omvandla torget till en central mötespunkt i området.

Återställningen av biblioteket kan locka tillbaka människor till torget och attrahera olika åldersgrupper samt besökare från närliggande stadsdelar. Den angränsande parkeringsytan kommer att omvandlas med nybyggnation vid sidan mot torget.

I Tengboms rapport "Social hållbarhet inom den byggda miljön" presenteras en

situationsplan för Moröbacke torg som visar hur området kan utvecklas utifrån ett socialt hållbart perspektiv (se Figur 44). Förslaget in-
nefattar ny bebyggelse på den nuvarande par-
keringsytan öster om torget, som kan rama in
torget och tydligare definiera det offentliga
rummet. Fritidsgårdens och bottenvårnings-
verksamheternas roll i stadslivet betonas ytter-
ligare för att skapa mer aktivitet och trygghet i
området. I de fall bostadsbebyggelse inte blir
aktuellt på den befintliga parkeringsytan kan
området utvecklas för aktivitetsändamål, ex-
empelvis snöskulpturer eller en BMX-bana.

Dessa funktioner kompletteras med inslag av grönska längs viktiga rörelsestråk och knutpunkter samt nya vistelsekvaliteter såsom sittplatser, lektyor, konstutställningar, marknadsplatser och lokaler för olika verksamheter. Även bilpool föreslås som en del av den hållbara mobiliteten. Alla funktioner och aktiviteter binds samman genom cykel- och gångstråk samt den föreslagna motionsslungan som löper genom hela programområdet och bidrar till att forma en ny identitet för platsen.

Figur 44: Illustration med en eventuell utveckling för Moröbacke torg (Tengbom, 2026)

MORÖ BACKE CENTRUM MÅLBILD

ANALYS

MÅLBILD

STRATEGI

STRATEGISK
UTVECKLING

"Morö Backe centrum är en levande och barnvänlig stadsdel där gemenskap, inkludering och möten står i centrum. Här skapas trivsel genom trygga miljöer, grönska och möjligheter till en aktiv fritid för olika generationer."

Bild av en levande och barnvänlig stadsdel i den byggda miljön

Visionsskiss över hur Moröbacke torg kan se ut i framtiden.

Figur 45: Visionsskiss över hur Moröbacke torg kan se ut i framtiden (Tengbom, 2026)

Entréplatser

En entréplats föreslås vid äldreboendet längs Höjdgatan, kopplad till torget. Denna plats kan fungera som en mötespunkt som förbinder småhusområdet Norra Morö Backe med Morö Backe Centrum.

Entrén kan avgränsas av nya byggnader på den östra sidan, vilket skapar aktiva fasader mot platsen. Dessutom kan området expandera mot det gröna området norr om Höjdgatan, där torgkaraktären och grönområdets karaktär blandas.

En liknande entré kan utvecklas söderut vid korsningen av Morö Backevägen och Torsgatan. Eftersom Torsgatan är en mycket trafikerad väg, kan denna mötesplats utvecklas med en skogsliknande karaktär.

Gemensamma kvartersytor

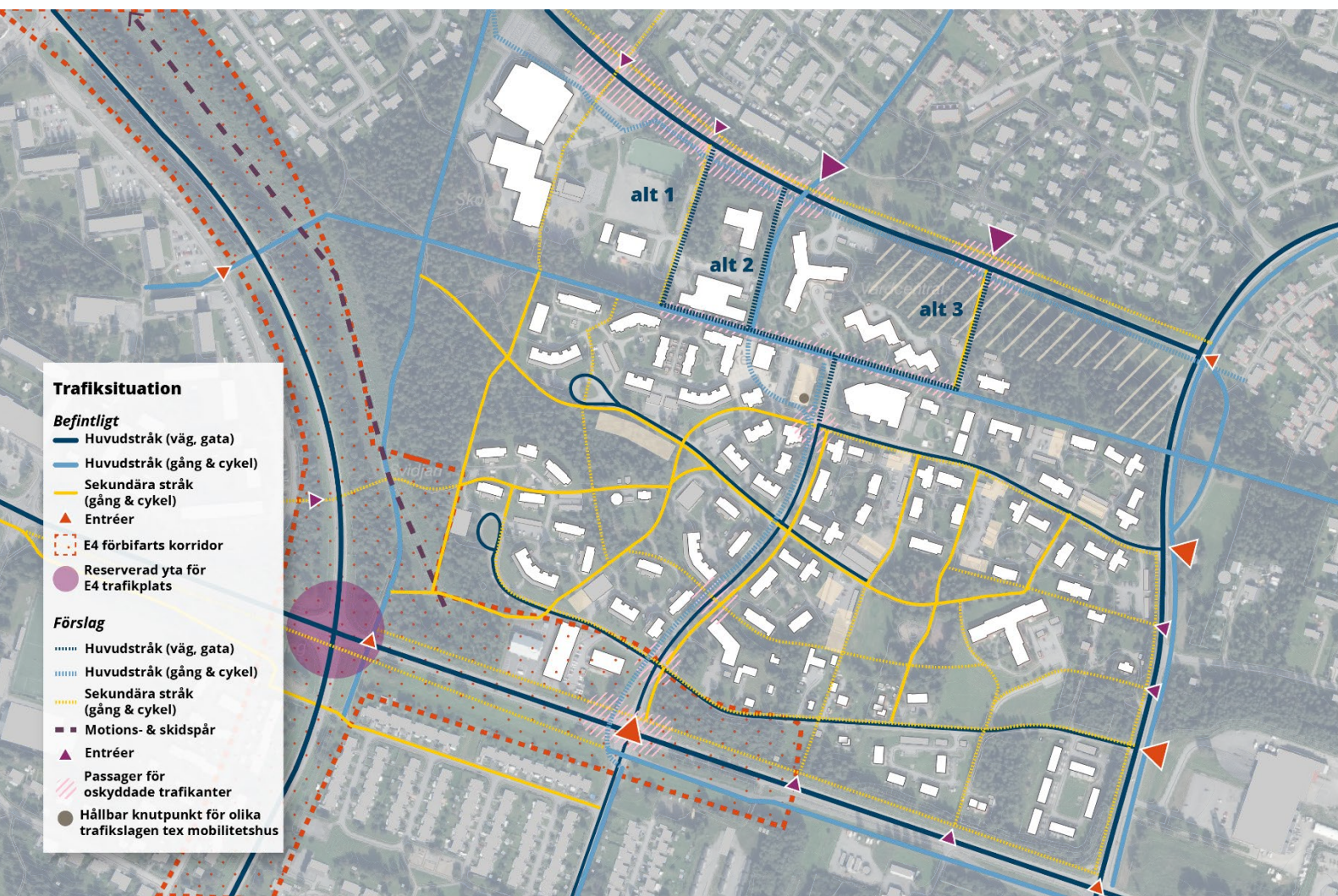
Det nya förslaget för hyresrättskvarteren betonar vikten av innegårdarna. Dessa fungerar som mötesplatser för de boende, med funktioner som cykelhubbar och miljöhus. Olika typer av gemensamhetslokaler i varje kvarter stärker ytterligare den sociala hållbarheten.

Övriga mötesplatser

Programområdet kommer att omfatta både stora och små mötesplatser av olika slag, och de befintliga mötesplatserna kommer att förstärkas och revitaliseras. Närlekplatser placeras i kvartersgårdar eller på ytor mellan kvarteren. Större mötesplatser anordnas vid verksamhetslokaler, offentliga platser och knutpunkter i mötesplatserns nätverk.

Trafiksituation

Trafiksituationen i Morö Backe Centrum förbättras genom ett tydligare nät av gång- och cykelvägar, gator och passager, stärkta entréer och nya knutpunkter som binder samman viktiga målpunkter. Parkeringar hålls i utkan-
ten av respektive bostadsgrupp för att värna innergårdarnas kvalitet, medan nya cykelställ främjar hållbara resval.

Figur 46: Trafiksituation strategikarta

Stråk

Inom programområdet läggs fokus på gång- och cykelstråk för att skapa en tydligare struktur och kontinuitet. De nuvarande trafikbarriärerna isolerar Morö Backe Centrum, vilket gör att tydligare gång- och cykelvägar samt övergångsställen anläggs för att skapa ett mer sammanhängande nät mellan bostadskvarter, områdets destinationer och omgivande stadsdelar. Befintliga gång- och cykelstråk kompletteras med förlängningar runt kvarteren i stället för genom dem. Övergångsställen placeras på vägar i förlängningen av både befintliga gator och nya gång- och cykelvägar, särskilt längs huvudstråken. Ett exempel är övergångsställena på Höjdgatan mellan äldreboendet och grönytan norrut i småhusområdet och i korsningen av Torsgatan och Morö Backevägen.

Nya, förlängda gång- och cykelvägar placeras precis utanför kvartersmarksgården, särskilt i anslutning till offentliga grönytor. Genom att placera gång- och cykelvägar mellan kvartersmark och offentliga grönytor tydliggörs vad som är vad, vilket minskar risken för privatisering av offentlig plats och ger besökare en tydligare upplevelse av vilken mark de har fri tillgång till.

En ny synlig koppling mellan korsningen Morö Backevägen-Stackgatan och gång- och cykelvägen mellan äldreboendet och vårdcentralen skapas genom Moröbacke torg. Detta stråk återskapar den förlorade kopplingen mellan Höjdgatan och Torsgatan. Utmed stråket genom torget kan cykling ske i form av gång med cykel, liknande lösningen på Trädgårdsgatan mellan Sara kulturhus och kvarter Orion, vilket bidrar till att begränsa höga hastigheter.

Ny gatulänk mellan Morö Backe Centrum och Höjdgatan

Det finns ett behov av att stärka sambandet mellan Norra Morö Backe och Morö Backe Centrum. För att möjliggöra detta föreslås en ny gatulänk mellan Höjdgatan och Moröbacke torg/Köpgränd som förbättrar tillgängligheten till Morö Backe Centrum. En sådan förbindelse bedöms ha stor betydelse ur ett socialt perspektiv, då den kan bidra till att minska de barriärer som idag finns mellan programområdet och den norra delen av stadsdelen.

Idag kan Morö Backe Centrum nås med bil från Torsgatan i söder via Morö Backevägen samt från Svedjevägen i öster via Stackgatan.

Tre alternativa sträckningar för en ny länkförlängningen av Morö Backevägen har tagits fram:

- mellan infarten Morö backeskolan till Norrskensnets förskola/ Morö Backe hälsocentral
- längs gång- och cykelvägen mellan Höjdgatan och Köpgränd
- mellan Daghemsgränd och Köpgränd

Bland de föreslagna alternativen bedöms första alternativet ha minst negativ påverkan på cykeltrafiken och medföra lägst risk för genomfartstrafik. Trots detta kan trafikflödet ändå öka i närheten av skolan och förskolan. Genom att flytta parkeringarna längs infartsvägen kan trafiksäkerheten i det utvalda förslaget förbättras ytterligare.

Alternativet föreslås utformas som gångfartsområde mellan hälsocentralen och Köpgränd. För att möjliggöra denna länk behöver en del av fastigheten Snöbollen 2 (Region Västerbotten) tas i anspråk. Körbanan föreslås vara 6 meter bred (bredare i kurvor), och gång- och cykelbanorna 3 meter, vilket påverkar

fastigheterna Rådigheten 2 och Hedensbyn 25:50. Förslaget innebär ingen ny anslutning mot Höjdgatan. Huvudcykelvägen i öst-västlig riktning förblir rak, men kommer att delas med biltrafik, vilket kan påverka framkomligheten. Planteringar och möblering föreslås för att hålla bilhastigheten låg och minska genomfartstrafik. Utformningen kan bidra till att torgytan upplevs som större. En kantstensavskild gång- och cykelväg föreslås längs östra sidan av Köpgränd för att knyta ihop cykelvägnätet. Parkeringar längs infartsvägen utgör idag en trafiksäkerhetsrisk, och det föreslås att dessa samlas i en separat parkering.

Minska Höjdgatans barriäreffekt

I dagsläget utgör Höjdgatan en huvudgata utformad som en traditionell trafikled, vilket delar stadsdelen Morö Backe i två delar. Detta medför betydande barriäreffekter och försvårar kopplingarna mellan Morö Backe Centrum och småhusområdet i norr. Fokus ska ligga på att minska dess barriäreffekt genom riktade åtgärder, exempelvis säkra passager, förbättrade gång- och cykelkopplingar samt utformning som ökar tryggheten utan att försämra gatans roll som huvudstråk och uppsamlingsgata.

Höjdgatan skulle kunna få en ändrad karaktär och på vissa platser som vid skolan, torget och övriga entréer en högre omsorg om gestaltningen och passager och därigenom få naturligt sänkt hastighet på biltrafiken på vissa delar av sträckan. Det öppnar upp för att möjliggöra oskyddade trafikanter att korsa gatan på ett tryggt sätt. Även gång- och cykelväg på båda sidor om gatan, diken och grönstråk samt korsningspunkter för angöring är att föredra.

Minskade barriäreffekter, lägre bullernivåer, ökad befolkningstäthet och förbättrad koppling till omkringliggande stadsdelar skapar

goda förutsättningar för socialt värdeskapande och hållbar stadsutveckling.

Entréer

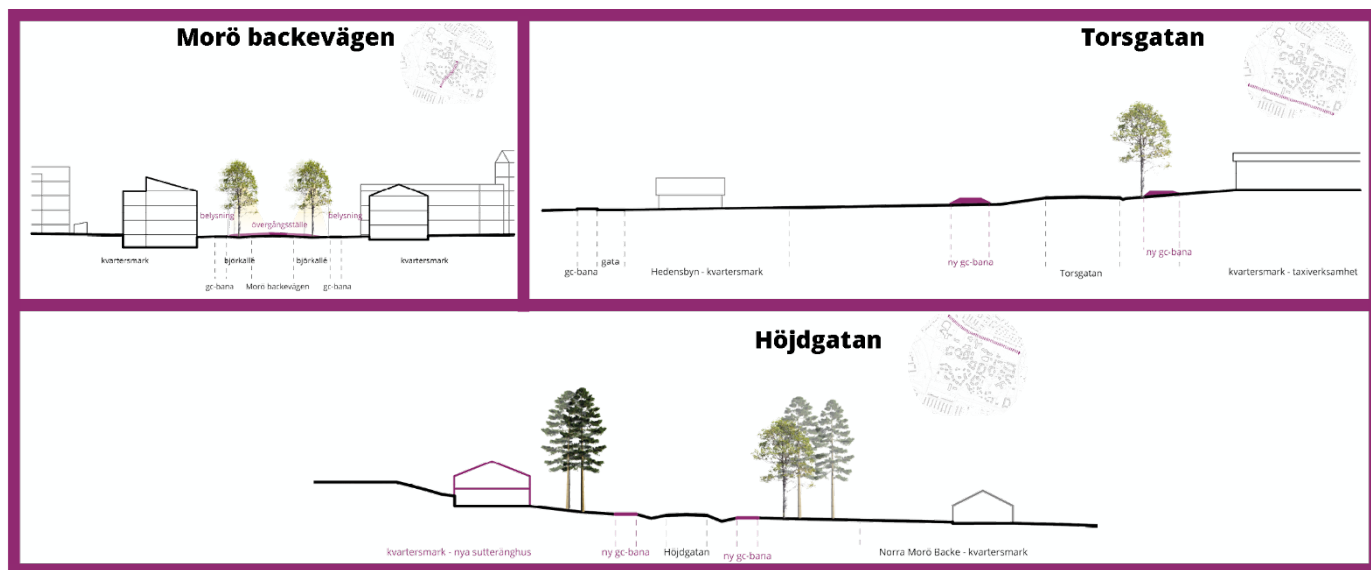
Morö Backe Centrum har flera entréer, både från gator och från gång- och cykelvägar. Det är viktigt att framhäva alla dessa entréer för att förbättra siktlinjerna in mot programområdet, vilket i sin tur ökar både orienterbarheten och tryggheten. Nya entréer skapas framför allt längs Höjdgatan, Svedjevägen och under Östra leden.

Extra trafikinsatser

Extra trafikinsatser borde införas vid korsningar i Morö Backe Centrum. Dessa är exempelvis underjordiska gång- och cykelpassage eller infart från omkringliggande trafikleder såsom Torsgatan eller korsningar som också fungerar som entréer till programområdet.

Parkering

För att bevara kvaliteten på innergårdarna har strategin varit att behålla parkeringarna i utkanten. Befintliga parkeringsplatser byggs ut och nya anläggs bredvid de befintliga. Dessutom behöver det tillkomma nya cykelställ och väderskyddade cykelparkeringar i varje kvarter.

Figur 478: Förslag till gatusektioner

Gestaltungsprinciper byggnader

Tillägg och nybyggnation ska utformas i samspel med den befintliga bebyggelsen och bidra till en god helhetsverkan. Volym, skala, arkitektoniskt uttryck, materialval och färgsättning ska harmoniera med omgivningen, utan att den nya bebyggelsen behöver efterlikna den befintliga i detalj. En väl gestaltad livsmiljö är ett övergripande mål och ska utformas med långsiktig hållbarhet i fokus. Ny bebyggelse ska därför uppföras med beprövade och robusta bygghetoder samt med cirkulära principer, där material väljs utifrån möjligheter till underhåll, anpassning och lång livslängd.

De östra kvarteren

(Ömheden, Troheten, Omsorgen och Godheten)

För att skapa tydliga skillnader mellan kvarteren lyfts vissa befintliga gestaltungsdrag fram och förstärks. I kvarteret Omsorgen kan exempelvis entréernas utformning och det mjuka formspråket med runda detaljer fungera som inspirationskällor. Tydliga kulörer kan bidra till en mer uttrycksfull färgsättning av fasaderna. Genom att konsekvent använda färg på entrédörrar och detaljer kan varje områdes unika identitet förstärkas. Det är viktigt att de karaktärsdrag som lyfts fram varierar mellan kvarteren, så att de blir lättare att särskilja från varandra.

De västra kvarteren

(Klokheten och Visheten)

Här får naturen stå i centrum, medan byggnaderna diskret förstärker landskapets karaktär. Husens form och takutformning är noggrant utformade och fungerar både som visuella

landmärken för orientering och som en inramning av gården (idag 4H), vilket skapar möjligheter för socialt hållbara aktiviteter.

Kvarteren kännetecknas av unika balkonger med planteringsytor i betong, som löper kontinuerligt längs de södra fasaderna. Den nya bebyggelsen kan ta inspiration från detta och skapa en sammanhållen balkongfasad med ett eget uttryck. Exempelvis skulle husen kunna byggas i trä, där balkongerna i stället för betonglådor får en pergolaliknande gestaltning längs hela långsidan.

Volym

På utvalda platser har högre byggnadsvolymer placerats strategiskt för att stärka orienterbarheten inom området. Detta bidrar till att göra programområdet mer lättläst och ger det en tydlig identitet. Den nya arkitekturen tillför ett samtida lager – en slags årsring – som förstärker platsens unika karaktär och berättar om dess utveckling över tid.

Placering

Bebyggelsens placering och vinkling kan bidra till att skapa trivsamma och skyddade mellanrum mellan husen, som uppmuntrar till spontana möten och social interaktion. För att säkerställa goda ljusförhållanden bör byggnaderna placeras så att omkringliggande bebyggelse inte skuggas i onödan. Radhusen bör undvika långa, sammanhängande fasader och utformas så att de har en angränsande grönyta, snarare än att placeras direkt mot gatan. Genom att variera fasadlinjen med en saxad struktur kan privata uteplatser skapas, vilket samtidigt bryter upp fasadens enhetlighet och tillför en mer småskalig och levande karaktär.

Fasadernas uttryck

Fasadernas utformning ska bidra till att skapa ett vackert och levande gatu- och gårdsrum som upplevs som tryggt och välkomnande. Genom variation i material och färgsättning kan byggnaderna uppfattas som mindre dominerande i höjd. Ett varierat fasaduttryck kan uppnås genom olika fönstersättningar, skiftningar i material eller färg, samt genom förskjutningar i fasadlivet. Lägenheterna i flerbostadshus bör inte placeras med fönster direkt ut mot gatans så att de kan vara trivsamma för sina boenden.

Det är dock avgörande att variationen utformas med omsorg och god gestaltningsmässig känsla, så att området får ett harmoniskt och sammanhållet helhetsintryck. För många abrupta förändringar, särskilt inom en och samma byggnad, riskerar att ge ett splittrat och konstlat uttryck. En vägledning kan vara att studera historiska stadsmiljöer, där både färgskala och materialpalett ofta är begränsade – men där miljön ändå upplevs som rik och varierad.

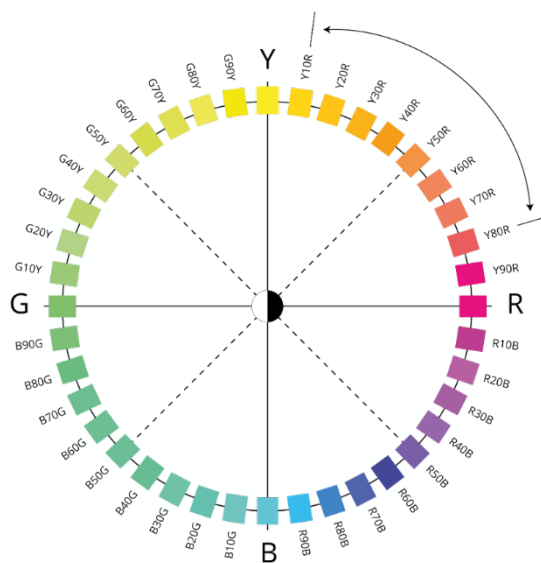
Färgsättning

Historiska kulörer i Skellefteå

Skellefteås byggnadskultur präglas i de centrala stadsmiljöerna av tre epoker. Stadens tillblivelse och byggande av trä under 1800-talet, trädgårdsstadsideal och klassicism mellan 1920–1930 talet och folkhemsarkitektur mellan 1940–1950 talet. Stadens färgsättning präglas av rödtegel, umbra, ockra, järnoxider och andra jordartspigment. Dessa förekommer i allt från ljusa pastellfärger till mycket kraftiga kulörer. Även om Skellefteås byggnadskultur och kulörer skiftat kraftigt sedan 1800-talets stenhusimitationer i trä till 1950-talets lekfullhet och optimism så återfinns framträdande kulörer i staden.

Färgpalett

Färgpaletten utgår från de gula, röda och bruna pigmenten. Färgerna ska ligga mellan Y10R-Y80R enligt NCS-systemet. Svartan ska ligga på minst 15 och högst 60 enligt NCS för att säkerställa att de allra mörkaste och ljusaste kulörerna undviks. Kulörtätheten ska ligga på minst 05 och högst 50 för att ge en sammanhållen färgton. Färgpaletten gäller för fasadens huvudsakliga färgsättning. Färger som ligger utanför palettens angivelser kan användas för att komplettera eller kontrastera delar av en fasad eller övriga byggnadsdelar. Dörrar, sockel, gavlar, fönsterkarmar och balkonger ska ha en kontrast i ljusskillnad på minst 0.40 i NCS skalan mot fasaden för att göra det enkelt att orientera sig även när det är mörkt ute. Dessa kan med fördel vara av ett annat material än fasaden. Varje byggnadskropp på flerbostadshusen och varje länga sammanbyggda småhus ska ha annan fasadfärg än byggnaden bredvid för att skapa en miljö där människor vill bo.

Figur 48: Det föreslagna spannet av färger som ska användas inom programområdet

Material

Material som präglat Morö Backe är tegel, puts och trä. Morö Backe Centrum består för det mesta utav flerbostadshus i tegel och puts fasader. Vid framtida exploatering bör dessa material återses i gestaltningen. Andra material kan däremot vara ett välkommet tillskott i området då det kan ge det nya bebyggelsestillägget en egen identitet. Att använda två olika material vid gestaltning av fasad ger ett intressant intryck samt sänker skalan av bebyggelse trots dess höjd. Därmed kan sockelvåningen eller sockeln bestå av tex natursten och resterande fasad av trä.

Trä

För målat trä gäller färgpalettens angivelser. Trä kan lämnas obehandlat eller behandlas med olika medel och metoder. Val av panel och hur den monteras är viktigt vid träfasader. Panel som spikas med tydliga skarvar ställer krav på skarvarnas indelning och utformning. Panelens bredd, eventuella lockbrädor och textur (sågat eller hyvlat) virke ska väljas med omsorg.

En alltför bred panel kan skapa ett klumpigt uttryck, framför allt om den är målad. En obehandlad panel grånar med tiden. Detaljerna runt panelen är viktig och en förståelse för att gråningen sker ojämnt till en början. Panelen kan också till exempel värmebehandlas eller kiselbehandlas. Här ska hänsyn tas till färgskalan för området. En värmebehandlad panel kan bli för mörk i förhållande till den övrigt ganska ljusa färgskalan. Kiselbehandlade paneler ligger relativt nära 1005-Y10R i egenfärg och är därför lämplig. Järnvitriol-behandlade paneler drar mot grönt och ska därför undvikas i det här område.

Tegel

Tegel är ett naturligt material som håller över lång tid och kräver minimalt med underhåll. För tegelfasader får inte svärtan överstiga 60 % enligt NCS.

Puts

En putsad fasad kan användas för att skapa olika texturer och ett visuellt intresse. För putsade fasader gäller färgpalettens angivelser.

Natursten

Natursten ger ett estetiskt tilltalande utseende, har lång livslängd och är ett naturligt material som inte kräver mycket energi för att tillverka. För natursten kan större avvikelse från färgpaletten beviljas.

Glas

Glasfasader kan användas för att optimera ljusinsläpp in till byggnader med god visuell komfort. För glasfasader gäller färgpalettens angivelser.

Plåt

Plåt är enkelt att montera, byta ut och rengöra. Det finns olika typer av plåtfasader som lackad och metallfärgad. För lackade plåtfasader gäller färgpalettens angivelser.

För metallfärgade plåtfasader får inte svärtan överstiga 60 % enligt NCS.

Gestaltning av allmänna platser

Torg

Moröbacke torg utvecklas till en mer inbjudande och levande plats genom ökad gestaltning och möblering. Torget förses med bänkar, grönska och uteserveringar, samtidigt som dess småskaliga karaktär bevaras. Den tidigare oaktiva fasaden kan få nytt liv genom konstnärlig utsmyckning, likt den målade fasaden vid Vintergatan mot Kanalgatan (se Figur 49). Träd planteras för att tillföra grönska och skapa en trivsamt atmosfär. Träden skulle också sänka temperaturen på torget under sommartid som brukar bli väldigt varmt.

Belysningen på fasaderna spelar en viktig roll för att förstärka trygghetskänslan på platsen. Fler sittplatser gör torget mer attraktivt och uppmuntrar till både planerade och spontana möten. Möbleringen bidrar till att skapa möjligheter för olika aktiviteter och stärker torgets funktion som en social mötesplats.

Kvartersgård

Mer skyddade och definierade gårdsrum skapas. Kvarterens innergårdar ska utformas tillgängligt och med grönt fokus så att barn och vuxna kan nyttja dem för en nära rekreation. Att tillåta egna uteplatser på innergårdar eller i förgårdsmarken skapar en känsla av småskalighet i det urbana och som i sin tur möjliggör en mer levande och variationsrik närmiljö.

Figur 49: Referens, Målad fasad på Vintergatans byggnad (Skellefteå centrum)

Grönkaraktär

Genomgående och aktiva grönytor bevarar sin skogskaraktär. Ett exempel är skogsremsa som står i mitten av Sjungande dalens flerbostadshus i kvarteret Orkestern (se Figur 50). Befintlig vegetation och topografin bevaras. Dessa grönområden förstärks av aktiviteter som sker inom dem. Siktlinjer i dessa områden förstärks så att dessa grönytor upplevs tryggare och kan bli mer vistelsevärde.

När det omgivande landskapet blir mer intensivt brukat fungerar staden som en tillflykt för många arter. De stora skogsdungarna i programområdet är därmed av stor betydelse för den biologiska mångfalden.

Riktlinjen 3-30-300 ska också användas vilket innebär att alla invånare ska kunna:

- Se minst tre träd från sin bostad och arbetsplats,
- Nå ett grönområde inom 300 meter från sin bostad
- 30 procent av stadsdelen ska bestå av krontäckning

I en alltmer förtätad stad, där andelen hårdgjorda ytor ökar, ökar även risken för urbana värmeöar och försämrad dagvattenhantering. Detta medför ett ökat behov av klimatanpassade och naturbaserade lösningar. Grönstruktur och ekosystemtjänster ska därför användas som verktyg för att synliggöra och hantera bland annat värmeöar, förbättra luftkvaliteten, minska buller samt fördröja och omhänderta dagvatten och skyfall. För att säkerställa en tillräcklig mängd vegetation inom såväl kvartersmark som allmän plats ska grönytefaktorn tillämpas.

Figur 50: Referens, Skogsremsa i kv. Orkestern i Sjungande dalen (Skellefteå)

Figur 51: Markbeläggning vid torgyta framför Sara kulturhus (Skellefteå)

Friytor

Friytor vid utkanterna av programområdet binder ihop det med de omkringliggande livsmiljöerna. Struktursskisser för flerbostadshuskvarter föreslår en friyta på minst 20% av den totala BTA.

Markbeläggning

En varierad markbeläggning skapar tydliga skillnader mellan olika trafikslag och bidrar till ökad trafiksäkerhet, särskilt vid korsningar. Den fungerar som ett viktigt orienteringsstöd i det offentliga rummet och medverkar till en välgestaltad, funktionell, trygg och tillgänglig utemiljö som berikar stadsbilden. Ett exempel på markbeläggning som underlättar orienterbarhet och integrerar flöden i det offentliga rummet är denna vid torgyta framför Sara kulturhus (se Figur 51).

Lekytor

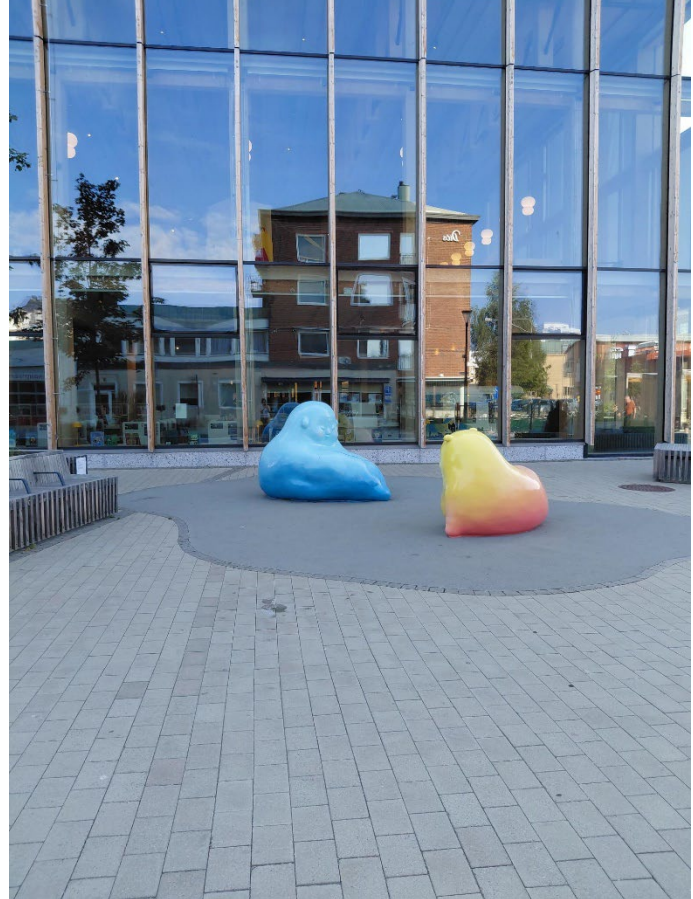
Programområdets offentliga rum ska erbjuda en diversitet av aktiviteter för barn. Skulpturstrukturer kan bidra till sådana aktiviteter. Ett exempel är lekytan i Trädgårdsgatan bredvid Sara kulturhus (se Figur 52).

Rondeller - Vändplan

Rondeller och vändplan kan utvecklas med planteringar, offentlig konst, utformade markbeläggningar som skapar passager. Ett exempel är rondellen i korsningen av Brännavägen med Kyrkstadvägen/Fältjägarvägen (se Figur 53).

Offentlig konst

Skellefteå Konsthall verkar för att integrera konst i det offentliga rummet där alla ska ha möjlighet att uppleva konst, oavsett vem man är eller hur man lever.

Figur 52: Referens, Lekyta bredvid Sara kulturhus i Skellefteå centrum

Figur 53: Referens, Korsningen av Brännavägen med Kyrkstadvägen/Fältjägarvägen i Prästbord (Skellefteå)

Skellefteå kommun har tillämpat enprocentregeln sedan 1962. Det innebär att en procent av kostnaderna vid nybyggnation och ombyggnation, går till konstnärlig gestaltning. Genom enprocentregeln kan ett stabilt och mer långsiktigt ekonomiskt utrymme skapas för konsten i planering och byggande av offentliga miljöer.

Parkeringsanläggningar

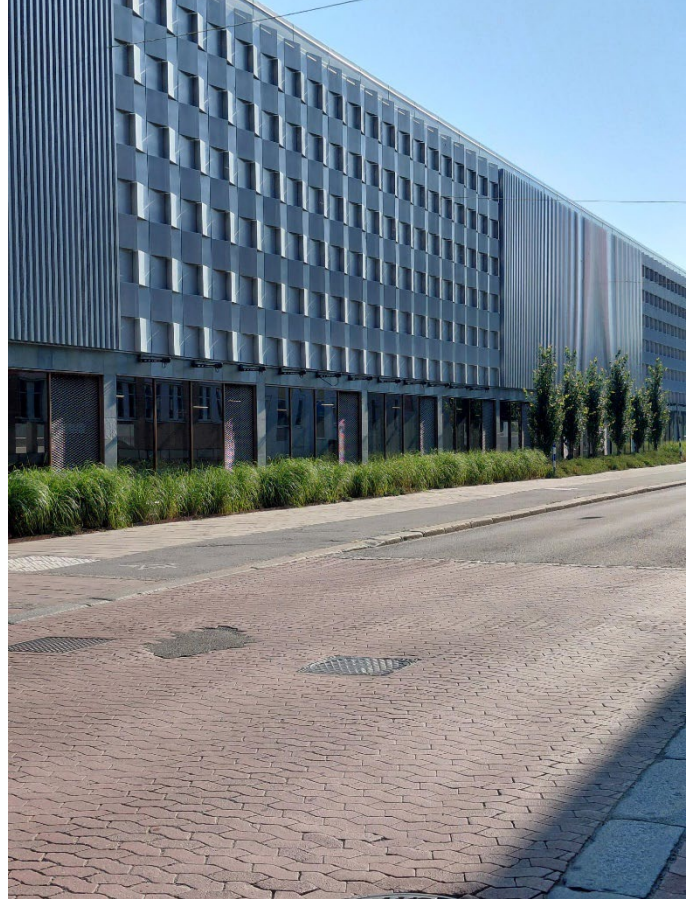
Genom att öppna fasaden mot gatan med inslag som fönster, entréer och verksamheter kan mobilitetshus/ parkeringsanläggningar upplevas mer välkomnande och bidra till ett tryggare och livligare grannskap.

Parkeringsytor som är välplanerade, belysta och kompletteras med gröna inslag skapar inte bara trygghet utan också en mer trivsamt miljö. Om dessa ytor utformas multifunktionellt – exempelvis för lek, vistelse eller tillfälliga evenemang – kan de bli en resurs för hela kvarteret. När faktorer som orienterbarhet, skala, ljus och material beaktas kan mobilitetshuset utvecklas till en attraktiv mötesplats där grannar inspireras till hållbara resvanor.

Citykompaniets parkeringshus bidrar till flera av de nämnda kvaliteterna, bland annat genom genomsiktliga fasader i bottenvåningen, grönska längs trottoaren och välplacerad belysning (se Figur 54).

Avsmalning av gata

Gator med högre trafikflöden inom programområdet, såsom Höjdgatan, kan ges en smalare utformning på platser där gående och cyklister vanligtvis korsar körbanan. Ett exempel är Backenvägen i Umeå, där trottoaren breddas i anslutning till övergångsstället (se Figur 55).

Figur 54: Citykompaniets parkeringshus i centrala Skellefteå

Figur 55: Övergångsställe längs Backenvägen i Umeå (Google maps, 2026)

Barnens plats i planprogrammet

I planprogram för Morö Backe Centrum har barnets bästa tagits i beaktning ur tre perspektiv: **Barnperspektivet, barnens perspektiv samt barnrättsperspektivet.**

Barnperspektivet är vuxnas tankar och föreställningar om hur barn vill ha det och vad som är det bästa för barn. Tillgång till gång- och cykelväg, belysning, främjande av friluftslivet, bevarande av vissa platser, utveckling av förskola och skola, få nya in- och utfarter, sammanhållen bebyggelse, förtätning i närheten av populära målpunkter är exempel på utveckling som bedöms kunna leda till positiv effekt för barn.

Barnens perspektiv är barnens egna ord och tankar om hur de vill ha det. I planprogrammet har en medborgardialog genomförts i samband med den socialkonsekvensanalysen. Efter riktade insatser för att nå ut till yngre åldrar utgör barn mellan 10 och 19 år den största gruppen svarande. Barn har också rätten att yttra sig på öppet hus under samråd av planprogrammet.

Barnrättsperspektivet innebär att alla barn har rätt till att få sina rättigheter tillgodosedda och inget barn får diskrimineras på någon grund. Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn. Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling och alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad. Sedan 2020 är Barnkonventionen en del av svensk lagstiftning i Barnrättslagen (SFS 2018:1197).

FN:s konvention om barnets rättigheter består av 54 artiklar. De artiklar i barnkonventionen som främst är förankrade med planprogrammet är:

- **Artikel två.** Barnets rätt att inte diskrimineras
- **Artikel tre.** Bedöma och beakta barnets bästa
- **Artikel sex.** Barnets rätt till liv och utveckling
- **Artikel tolv.** Barnets rätt att göra sin röst hörd

Planprogrammets både positiva och negativa konsekvenser för barn analyseras i följande tabell, där påverkan kategoriseras enligt de fyra övergripande strategierna. I matrisen

markeras varje påverkan utifrån dess betydelse på stadsdels-, stads- och kommunnivå (se Tabell 1).

Strategier	Positiv påverkan	Negativ påverkan	Stadsdel	Stad	Kommun
Bebyggelsestruktur	Ett stärkt serviceutbud vid torget skapar ett mer levande och attraktivt stadsrum där barn kan vistas tryggt och trivas		X	X	X
	Skolbyggnaden kan orienteras och öppnas upp mot gång- och cykelvägen i söder, vilket stärker tryggheten och förbättrar tillgängligheten för barn i området		X		
	Radhusen som placeras längs gatorna och stadsdelsparken bidrar till ökad social kontroll genom att skapa visuell närvaro mot de offentliga rummen där barn rör sig, särskilt i stadslekplatsen		X		
	Belysning på kompletbyggnader, såsom parkeringshus, bidrar till en ökad trygghetskänsla för barn – särskilt i området nära Svidjan skog		X		
	Ny bebyggelse kan stärka orienterbarheten i området genom tydligare strukturer och vägledande stadsrum, vilket		X		

	underlättar barns rörelsemönster				
		Ökad bebyggelsestäthet kan begränsa tillgången till fria ytor där barn har möjlighet att leka och vistas, vilket påverkar deras rörelsefrihet och trygghet	X		
Grönstruktur	Tillgängligheten till lekplatser och grönytor förbättras, vilket skapar goda förutsättningar för lek, rörelse och rekreation i närområdet – särskilt för barn och familjer		X		
	Naturnära mötesplatser kan tillgängliggöra skogs- dungar och göra dem tryggare för lek och rekreation		X		
	Befintlig mötesplatsinfrastruktur lyfts fram genom att naturnära mötesplatser anordnas i dess närhet, vilket skapar attraktiva miljöer för barnaktiviteter och social samvaro		X		
	Innergårdarna ramas in av både befintliga och nya byggnader, vilket stärker deras värde som trygga och tillgängliga vistelsemiljöer för barn		X		
	Aktivitetscentrumet möjliggör aktiviteter för barn och attraherar barn från omkringliggande stadsdelar. Det är även utformat för att erbjuda aktiviteter för hela familjen, vilket stärker dess roll som		X	X	X

	en inkluderande mötesplats				
	Motions- och skidspåret som löper under kraftledningen bidrar till fler möjligheter för friluftsaaktiviteter inom Svidjan skog och skapar samtidigt en koppling vidare till Vitbergets friluftsområde		X	X	X
		Den täta skogen begränsar överblickbarheten, vilket kan göra att vissa platser upplevs som otrygga – särskilt ur ett barnperspektiv	X		
		En eventuell utbyggnad av skolan kan medföra att den omgivande skogsytan minskar, vilket påverkar områdets gröna karaktär och barns tillgång till närliggande naturmiljöer	X		
		Vissa grönytor och skogsdungar kommer att tas i anspråk för ändamålet bostäder	X		
Mötesplatser	Fritidsgården Loftet, 4H-gården och andra friluftsanläggningar görs mer tillgängliga och attraherar även barn från hela kommunen		X	X	X
	Återställningen av biblioteket gör programområdet mer tillgängligt och attraktivt, vilket även lockar barn från omringliggande bostadsområden och stadsdelar		X	X	X

	Innergårdarna i flerbo- stadshus lyfts fram som viktiga vistelsemiljöer och bidrar till att skapa kvali- tativa och trygga platser för barn		X		
	Torget får en förbättrad överblickbarhet, vilket underlättar orienteringen och skapar en mer inbju- dande och trygg vistelse- miljö för barn		X	X	
		Torget kan vara svårt för barn från omkringlig- gande områden att nå, då avstånden är långa och direkta kopplingar saknas	X	X	
Trafiksitu- ation	Utvecklingen och förbätt- ringen av det befintliga gång- och cykelnätet skapar tryggare och mer tillgängliga förutsätt- ningar för barn att röra sig till och från program- området. Detta bidrar till säkrare rörelsemönster i vardagen		X	X	
	Övergångspassager längs Höjdgatan bidrar till att underlätta barns fram- komlighet. De planskilda passagerna bör även kompletteras med trygg- hetsskapande åtgärder för att öka upplevelsen av säkerhet och ge barn större rörelsefrihet.		X		
	Stråken blir mer definie- rade och lättare att orien- tera sig i, vilket bidrar till en förbättrad rumslig upplevelse och		X	X	

	underlättar barnens rörelsemönster i området				
		Det kan vara utmanande att omforma en befintlig SCAFT-baserad planering för att bättre anpassas till barns behov av trygg och säker rörelse i området, eftersom den ofta bygger på etablerade trafikprinciper och strukturer som inte alltid tar hänsyn till barnperspektivet	X	X	X
		Den nya dragningen av E4:an längs Östra leden kan medföra bullerföroreningar och ett ökat trafikflöde, vilket i sin tur kan ha negativ påverkan på barns hälsa och välbefinnande	X	X	
		Ett högt trafikflöde längs Höjdgatan kan skapa otrygga passager för barn och därmed påverka deras möjligheter att röra sig fritt och säkert i området	X		
		Eftersom passager och stråk är anslutna till en trafikerad väg kan inte barn vid lika tidig ålder transportera sig själva	X	X	
		Biltrafik i anslutning till torget kan bidra till en otrygg miljö för barn som vistas där	X		

Tabell 1: Planprogrammets konsekvenser för barn

Planprogrammet skapar i flera avseenden goda förutsättningar för en barnvänlig stadsdel genom att stärka trygghet, tillgänglighet och sociala mötesplatser. Förbättringar i

bebyggelsestruktur, grönområden, mötesplatser och trafikmiljö bidrar till ökad orienterbarhet, närhet till service, trygga rörelsestråk samt tillgång till både natur och kultur.

Sammantaget innebär detta att barns vardag kan präglas av större självständighet, säkerhet och social delaktighet.

Samtidigt kvarstår viktiga utmaningar. Ökad bebyggelsestäthet riskerar att minska barns tillgång till fria och gröna ytor, medan trafikflöden och buller kan begränsa deras rörelsefrihet och välbefinnande. Ojämlig tillgång till mötesplatser och naturmiljöer riskerar också att skapa skillnader i barns möjligheter till lek, aktivitet och delaktighet.

Slutsatsen är därför att planprogrammet lägger en stark grund för en barnvänligare stadsdel men att det krävs fortsatt hänsyn och kompletterande åtgärder för att säkerställa att barns behov av trygga, tillgängliga och varierade miljöer fullt ut tillgodoses.

Hållbarhet

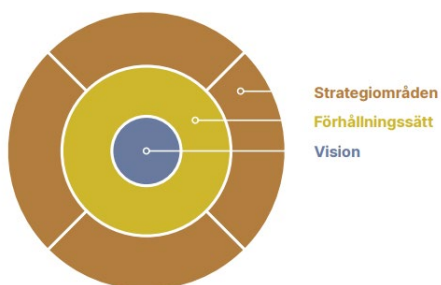
”Skellefteå 2030 – Strategi för hållbar samhällsomvandling” består av tre delar:

Vision. Strategin utgår från visionen **En hållbar plats för en bättre vardag**, som tagits fram av Skellefteå kommun.

Förhållningssätt. I den gemensamma inställningen till hur målen ska nås finns nyckeln till framgång. De styrkor som ska byggas vidare på beskrivs i förhållningssätten som sammanfattas med orden **medskapande, samarbete och förändringsförmåga**.

Strategiområden. Utvecklingsstrategin inriktar sig på fyra övergripande områden som beskriver prioriteringar och riktlinjer för utvecklingsarbetet. De är de följande:

- **En plats att trivas på**
- **Kunskap och kreativitet för hela livet**
- **Växtplats för hållbara och globala avtryck**
- **Närhet i vardagen och till världen**

Figur 56: Vision för Skellefteå 2030 - Strategi för hållbar samhällsomvandling

En plats att trivas på

Bebyggelse, bostäder och samhällsservice utformas för allt större behov och ökande krav på en hållbar utveckling. Tillit, trygghet och ett inkluderande förhållningssätt bidrar till bred delaktighet som leder till att platsen fortsätter utvecklas och blir attraktivare. I Skellefteå är det enkelt att finna sig väl tillrätta och att uppleva nytt i både byar, samhällen och i en allt mera myllrande stad – oavsett om du bor här permanent eller om du är en besökare.

Kunskap och kreativitet för hela livet

Goda utbildningsmöjligheter genom hela livet bidrar till kunniga, nyfikna och kreativa invånare. Det är också en nyckelfaktor för att kunna utveckla ett samhälle där ingen hamnar utanför. Utbildningssystemet i förskola, grundskola och gymnasieskola ska vara likvärdigt och tillgodose barnrättsperspektivet oavsett bostadsort eller personliga förutsättningar. Senare i livet ska det finnas närhet till utbildning från gymnasial nivå till universitetsnivå med både bredd och spets. Tillsammans med andra miljöer och sammanhang för utbildning skapas därmed flexibla förutsättningar för ett livslångt lärande som är väl matchat med förväntningarna hos regionens arbetsgivare.

Växtplats för hållbara och globala avtryck

Skellefteå ska det finnas utrymme både för verksamheter som är världsledande inom sitt fält och de som har viktiga roller som samarbetspartners och leverantörer. Kombinationen innebär växande konkurrenskraft där ett ständigt inflöde av nya kompetenser, idéer och perspektiv skapar en självförstärkande utveckling.

Förutsättningarna för innovation och värdeskapande samarbeten drivs framåt av ett näringsliv som skapar hållbara mervärden, både lokalt och på globala marknader. Arbetsmarknaden ska vara jämställd, inkluderande och erbjuder utvecklande yrkesroller i en stor bredd av branscher för både invånare och inflyttare från hela världen.

Skellefteå ska också vara en plats som ständigt attraherar både etableringar och investeringar, tack vare ett långsiktigt förhållningssätt med hållbarhet som ledord.

Närhet i vardagen och till världen

Med en inkluderande och tillgänglig infrastruktur möts behovet av mobilitet, ett ökat antal resor och transporter. Genom tillförlitlig spets-teknik och hållbara vägval har vi tillsammans gjort det enkelt och säkert att resa, oavsett var i kommunen bostaden eller resmålet finns eller vem som vill resa. Genom att alla transportslag samverkar och är väl planerade binds regionen samman med resten av världen och skapar en konkurrenskraftig nod för person- och godstransporter. Samtidigt förenklas vardagen genom nytänkande digitala och distansöverbyggande servicelösningar

Konsekvenser av planprogrammets genomförande

Genomförandet av planprogrammet innebär en omfattande förändring av områdets utformning och användning. För att bedöma konsekvenserna används en SWOT-analys, där de fyra övergripande strategierna

utvärderas ur två perspektiv: möjligheter och potential samt risker och utmaningar (se Tabell 2). För varje konsekvens anges vilken aktör som ansvarar för frågan.

Strategier	Möjligheter & Potential	Högre risker & utmaningar	Vem äger frågan?
Bebyggelsestruktur	En variation av upplåtelseformer bidrar till ökad trygghet och stärker den sociala hållbarheten i området, samtidigt som det finns potential att förbättra det socio-ekonomiska läget	En ökad exploateringsgrad kan påverka variationen av upplåtelseformer, eftersom stadsstrukturen tenderar att bli mer storskalig	Exploator
	Skolan kan orienteras och öppnas upp mot gång- och cykelvägen i söder, vilket stärker kopplingen till det omgivande rörelsestråket och ökar tillgängligheten		Kommunen
	Radhusen som placeras längs gatorna och stadsdelsparken bidrar till ökad social kontroll genom att skapa visuell närvaro mot de offentliga rummen		Exploator
	Nya flerbostadshus anläggs på befintliga parkeringsytor, vilket innebär att områdets grönytor kan bevaras och		Exploator

	inte belastas av ytterligare exploatering		
	Den nya bebyggelsen tillför flera årsringar, vilket bidrar till en rikare och mer varierad stadsstruktur		Kommunen / Exploatör
	Ny bebyggelse bidrar till en förbättrad orienterbarhet i området genom tydligare strukturer och vägledande stadsrum		Kommunen / Exploatör
		En ökad bebyggelsetäthet påverkar dagvattenhanteringen genom minskad genomsläpplig yta, vilket ställer högre krav på effektiva lösningar för avrinning och fördröjning	Kommunen / Exploatör
		Radhusområdet längs Lyckogränd är planerat på en yta som idag är skogsmark. Den nya planerade bebyggelsen kan påverka negativt området nedanför genom ökande flöden på grund av mer hårdgjord yta.	Exploatör
		De föreslagna nya bostäderna söder om äldreboendet Ömheten gränsar till ett område nedanför Televägen som är utsatt för översvämningsrisk vid kraftiga regn. Etableringen av nya tomter kan innebära att risken för översvämning i området ökar.	Exploatör
Grönstruktur	Tillgängligheten till lekplatser och grönytor förbättras, vilket skapar bättre förutsättningar för rekreation, lek och social samvaro i närområdet	Värdefulla grönytor och innegårdar tas i anspråk för bebyggelse, vilket kan påverka områdets gröna kvaliteter och sociala funktioner	Kommunen / Exploatör
	Innegårdarna ramas in av både befintliga och nya byggnader, vilket gör dem		Exploatör

	mer lättlästa och ökar deras värde som vistelsemiljöer		
	Grönytorna bevaras och integreras som en naturlig del av programområdet, vilket stärker den ekologiska strukturen och bidrar till en trivsamt och hållbar miljö	Den täta skogen begränsar överblickbarheten, vilket kan bidra till att vissa platser upplevs som otrygga	Kommunen
		En eventuell utbyggnad av skolan kan leda till att den omkringliggande skogsytan minskar, vilket påverkar områdets gröna karaktär och tillgång till naturmiljö	Kommunen
	Motions- och skidspåret som löper under kraftledningen bidrar till ökad vistelse och rörelse inom Svidjans skog, samtidigt som det fungerar som en port in till Vitbergets friluftsområde	Flera korsningspunkter med gc-vägar , Vilket får studeras närmare vidare i fortsatt planering av motionsspåren.	Kommunen
	Torget får ett mer levande uttryck genom att byggnadernas fasader blir mer aktiva och öppna, vilket bidrar till ökad interaktion och trygghet i stadsrummet	Det finns begränsade möjligheter att förändra fritidsgårdens fasader, vilket kan påverka möjligheten till visuell och funktionell anpassning	Kommunen / Exploatör
		Ett motions- och skidspår som korsar gång- och cykelnätet på flera ställen är svårt att anlägga	
Mötesplatser	Mötesplatserna utvecklas och vävs in i nätverket av allmänna platser för att stärka den sociala sammanhållningen och tillgängligheten i området		Kommunen / Exploatör
	Torget ges en förbättrad överblickbarhet, vilket underlättar orientering och skapar en mer inbjudande vistelsemiljö		Kommunen
	Flödet av människor längs Höjdgatan stärks genom nya mötesplatser, grönytor och	Utformningen av offentliga rum längs Höjdgatan förutsätter god anslutning till	Kommunen

	lekområden som anläggs på båda sidor av gatan	planskildheterna för att säkerställa fungerande rörelsemönster, trafiksäkerhet och tillgänglighet.	
	Om den befintliga parkeringsytan intill Moröbacke torg inte tas i anspråk för bostadsbebyggelse kan ytan i stället prövas för användning som aktivitetsplats	Parkeringsytan kan stå som en oaktiv lucktomt ifall det inte är möjligt med någon form av exploatering	Kommunen / Exploatör
	De befintliga kopplingarna inom och till området förstärks för att skapa bättre tillgänglighet och sammanhang	Det kan vara utmanande att omforma en befintlig SCAFT-baserad planering, då den ofta bygger på etablerade trafikprinciper och strukturer	Kommunen
Trafiksituation	Kopplingarna till angränsande stadsdelar och småhusområdet i norr stärks och blir mer tillgängliga	Biltrafik i torgets närhet kan innebära en ökad otrygghet för oskyddade trafikanter	Kommunen
	E4 förbifart längs Östra leden kan bidra till att öka tillgängligheten och därmed locka fler besökare till programområdet	Bullret från E4 kan medföra viss störning i området, och den nya dragningen av vägen riskerar att skapa en fysisk och social barriär mellan Morö Backe och Moröhöjden	Trafikverket
		Ett högt trafikflöde längs Höjdgatan kan leda till otrygga passager för gående	Kommunen
	Entrépunkterna till programområdet lyfts fram och ges en tydligare identitet		Kommunen / Trafikverket
	Stråken blir mer definierade och lättare att orientera sig i, samtidigt som de bidrar till en förbättrad rumslig upplevelse.		Kommunen
		En åtgärd som förbättrar genomfartstrafiken innebär i praktiken att fler bilar passerar genom området utan att nödvändigtvis ha målpunkt där. Det riskerar att öka trafikmängder, hastigheter och	Kommunen

		otrygghet, och då särskilt för gående och cyklister.	
--	--	--	--

Tabell 2: Konsekvenser av planprogrammets genomförande

Genomförandet av planprogrammet innebär omfattande förändringar som påverkar områdets struktur, funktion och upplevelse. Det skapar möjligheter till ökad social hållbarhet genom varierade upplåtelseformer, förbättrad trygghet och tillgänglighet, samt en mer definierad och orienterbar stadsbild. Samtidigt ställs krav på samverkan mellan kommunen, exploatören och Trafikverket för att hantera utmaningar kopplade till ökad bebyggelsetäthet, dagvattenhantering och trafikflöden.

Grönstrukturen stärks genom förbättrad tillgång till rekreationsytor och bevarade naturvärden, men vissa gröna kvaliteter riskerar att gå förlorade vid ny bebyggelse. Mötesplatser och offentliga rum utvecklas för att främja social samvaro och trygghet, medan

trafiklösningar behöver anpassas för att möta nya behov utan att skapa barriärer eller otrygga miljöer.

Enligt Trafik- och parkeringsutredningen (Norconsult, 2023) bedöms det nuvarande läget, utan genomfart, som det mest fördelaktiga alternativet för cykeltrafiken i området. Detta gäller särskilt om det lokala cykelvägnätet kopplas samman med huvudcykelvägnätet.

Sammanfattningsvis bidrar planprogrammets genomförande till en mer levande, inkluderande och hållbar stadsdel, men kräver noggrann avvägning mellan utveckling och bevarande för att uppnå en balanserad och långsiktigt hållbar stadsutveckling.

Riktlinjer för fortsatt detaljplanearbete

Följande riktlinjer föreslår planprogrammet följs vid efterföljande detaljplanearbeten:

- En grönytefaktor eller liknande, som premierar kvalitativa grönytor på kvartersmark ska vara en del av detaljplanen
- Kvalitativa uteplatser på innergårdar som främjar aktiviteter och gemenskap
- Ett kvalitets- och gestaltningsprogram ska tas fram i detaljplaneskedet för att säkerställa kvaliteten på arkitekturen och de allmänna platserna i programområdet
- Värdefulla skogsmarker som ger en naturnära karaktär till både kvartersomgivning och innergårdar bevaras
- Gång och cykel prioriteras vid utformningen av gaturummet med fokus på tydlighet och god orienterbarhet
- Social hållbarhet ska vara i fokus med socialkonsekvensanalysen som vägledande dokument i detaljplaneringen. Planavgränsningen får inte vara för liten geografiskt utan respektive detaljplan ska integreras i stadsdelen för att binda ihop platser och uppmuntra möten mellan människor med olika kultur, bakgrund och ålder
- Barn ska ha utrymme till lek i det offentliga rummet
- Handelsutredning föreslås att genomföras i framtagande av en detaljplan för Moröbacke torg
- Allmänna platser inom bostadskvarter ska säkerställas i det kommande detaljplanearbetet
- Radhusens placering längs Lyckogränd norr om 4H-gården ska utredas med hänsyn till djurhållning för att säkerställa gårdens fortsatta närvaro i programområdet.
- Innan en eventuell utbyggnad av

motions- och skidspåret genomförs ska det klargöras vem som ansvarar för drift och underhåll, kommunen eller en lokal idrottsförening

Sveafastigheter, som äger hyresbostäder inom Morö Backe Centrum, har ansökt om två detaljplaner för att uppföra nya flerbostadshus inom sina kvarter. Arbetet med dessa detaljplaner kommer att påbörjas efter att samrådet för planprogrammet har genomförts.

Kommande utredningar

Nedan beskrivs utredningar som kan behöva genomföras i samband med kommande detaljplaneprocesser.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Den 31 oktober 2025 genomförde Samhällsbyggnad en undersökning av planprogram Morö Backes Centrum miljöpåverkan. Utifrån gällande kunskaper om området bedöms planprogrammets genomförande inte kunna antas medföra en betydande miljöpåverkan. En strategisk miljöbedömning med tillhörande konsekvensbeskrivning bedöms därför inte behöva genomföras.

Länsstyrelsen har under samrådet av planprogrammet tagit del av kommunens ställningstagande. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att planen inte bedöms medföra en betydande miljöpåverkan.

Detta är en indikation på att det inte heller kommer behövas i efterföljande detaljplaner om de följer planprogrammet. En undersökning för betydande miljöpåverkan ska ändå enligt plan- och bygglagen utföras.

Dagvattenutredning

Dagvattenutredningar ska genomföras tidigt i detaljplaneprocesserna.

Geoteknisk undersökning

Det finns geotekniska utredningar över hela planområdet, vilka kan användas som underlag i kommande detaljplanearbete. Utredningarna kan i vissa fall komma att behöva kompletteras.

Mark- och miljöteknisk utredning

En mark- och miljöteknisk utredning rekommenderas att genomföras i samband med det kommande detaljplanearbetet för naturmarken som planläggs, för att kontrollera metallhalter som kan ha tillförts genom luftnedfall.

Kvalitets- och gestaltningsprogram för kommande detaljplaner

I det kommande detaljplanearbetet ska ett kvalitets- och gestaltningsprogram tas fram för varje detaljplan för att säkerställa hög arkitektonisk kvalitet på de nya byggnaderna samt goda vistelse- och gestaltningsvärden på de offentliga platserna inom Morö Backe Centrum.

**Skellefteå
kommun**